

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
VIII скликання

КОАЛІЦІЙНА УГОДА

УЧАСНИКИ

Ця Коаліційна Угода укладена учасниками коаліції депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, які підписали цю Коаліційну Угоду.

ПРЕАМБУЛА

Ми, народні депутати України, підписали цю Коаліційну Угоду у Верховній Раді України VIII скликання, об'єднались та створили парламентську більшість заради захисту суверенітету і територіальної цілісності України, проведення реформ у співпраці з іншими гілками влади заради підвищення добробуту і якості життя громадян України. Ми взяли на себе політичну відповідальність, щоб дати відповідь на виклики та загрози, перед якими сьогодні стоїть наша країна.

Своїм головним обов'язком ми вважаємо забезпечення обороноздатності України, відновлення економічного зростання, захист прав і свобод наших громадян, у тому числі законних інтересів кримськотатарського народу, усіх громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території Криму і Севастополя, частин Луганської та Донецької областей (у тому числі тих, хто тимчасово виїхав із зазначених територій), і звільнення цих територій. Ми будемо вживати всіх необхідних заходів для визволення усіх громадян України, у тому числі народного депутата України Надії Савченко, які залишаються в заручниках у терористів або перебувають у російському полоні.

Ми беремо під контроль розслідування злочинів, вчинених під час Революції Гідності, у тому числі розстрілів 18 - 21 лютого 2014 року, притягнення до відповідальності виконавців та замовників. Ми визначаємо це завдання пріоритетним для керівників органів правопорядку та Генеральної прокуратури.

Ми проведемо реформи, націлені на досягнення європейської якості життя громадян України, подолання бідності, розбудову конкурентоспроможної економіки, сталого розвитку суспільства, встановлення сприятливих умов для ведення бізнесу, зниження безробіття та створення нових робочих місць, здобуття енергонезалежності, розвиток громадянського суспільства та гарантування свободи слова, боротьбу з корупцією та відновлення правосуддя, розвиток освіти і науки, культури та духовності. Основою реформ стане реалізація [Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом](#). Ми відновимо довіру до парламентаризму в Україні через прозорий і ефективний процес творення якісних законів та контроль за їх виконанням.

Ми будемо неухильно дотримувалися принципів відповідальності, відкритості до людей та неприйняття корупції і обмеження будь-яких її проявів.

Ми забезпечимо рівність усіх посадових осіб держави перед законом, обмежимо всі види імунітетів від кримінального переслідування. Ми будемо відкритими та підзвітними перед суспільством і в своїй діяльності керуватимемось лише правом, тому ми скасуємо

депутатську недоторканність та будемо нести повну відповідальність за свої дії перед Українським народом.

A. РЕФОРМИ

I. РЕФОРМА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Ми підвищимо обороноздатність держави, реформуємо Збройні Сили у відповідності до сучасних вимог та досвіду, набутого у ході АТО, а також будемо розвивати оборонно-промисловий комплекс для максимального задоволення потреб армії та виходу на зовнішні ринки

1. Реформування системи забезпечення національної безпеки і оборони

1.1. Розробка та прийняти нових редакцій [Стратегії національної безпеки](#) та [Воєнної доктрини](#) з урахуванням змін у воєнно-політичній обстановці довкола України. Серед іншого, передбачити у Воєнній доктрині термін "вірогідний противник" та чітко окреслити критерії визнання певної держави (груп держав) вірогідним противником. А також розроблення та внесення змін до [Законів України "Про засади внутрішньої та зовнішньої політики"](#) та ["Про основи національної безпеки"](#), серед іншого передбачивши скасування позаблокового статусу України, відновлення політичного курсу на інтеграцію до Євроатлантичного безпекового простору та набуття членства в організації Північно-атлантичного договору, а також однією зі стратегічних цілей зовнішньої та внутрішньої політики - відновлення державного суверенітету України над територією АР Крим; *(IV квартал 2014)*.

1.2. Запровадження в державі системи стратегічного планування та прогнозування з метою запобігання загрозам національній безпеці та визначення порядку дій у кризових ситуаціях, яка б об'єднала у єдиний комплекс заходи політичного, воєнного, економічного, інформаційного та іншого характеру. Покласти функції координації роботи такої системи на Апарат РНБО, уточнивши його функції, структуру та завдання та внести необхідні зміни до нормативної бази; *(I квартал 2015)*.

1.3. Реформування всієї системи мобілізаційної підготовки та мобілізації України з урахування особливостей збройної агресії в сучасних умовах. (системи мобілізації Збройних Сил та інших військових формувань, сил цивільного захисту, Національної економіки). Внести необхідні зміни до [Законів України "Про оборону"](#) та ["Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"](#), переглянути всі стратегічні мобілізаційні плани; *(III квартал 2015)*.

1.4. Створення взаємоузгодженої державної системи інформаційної безпеки та розроблення і прийняття Концепції інформаційної безпеки; *(III квартал 2015)*.

1.5. Оптимізація структури розвідувальних органів України, зокрема, з урахуванням Національної розвідувальної програми. Підвищення їх оперативних можливостей, серед іншого, шляхом оснащення їх сучасними засобами розвідки та оперативної техніки; *(II квартал 2015)*.

1.6. Розроблення та внесення змін до [Закону України "Про очищення влади"](#) з метою встановлення окремого механізму проведення заходів із очищення влади в розвідувальних органах України, що забезпечить дотримання вимог положень [Закону України "Про](#)

розвідувальні органи" та мінімізує можливі загрози національній безпеці, які можуть виникнути при здійсненні таких заходів; *(I квартал 2015)*.

1.7. Встановити мінімальний рівень видатків на оборону на рівні не менше 3 % від ВВП.

2. Реформування Збройних Сил України (ЗСУ)

2.1. Прийняття нових документів оборонного планування з урахуванням сучасних воєнних викликів і загроз національним інтересам та набутого бойового досвіду під час АТО (Програма розвитку Збройних Сил, Програма розвитку озброєнь та військової техніки); *(I квартал 2015)*.

2.2. Перехід до нової функціональної структури Збройних Сил, серед іншого, з урахуванням критерію швидкості реагування на загрози та готовності до виконання завдань та оптимізація системи управління військами з урахуванням цих змін; *(III квартал 2015)*.

2.3. Затвердження нового військово-адміністративного поділу України. Відновлення військової інфраструктури, перегляд розташування місць постійної дислокації з'єднань та частин Збройних Сил (затвердження нового Плану дислокації Збройних Сил), зокрема, з метою постійної військової присутності на Сході держави. Формування на базі військових містечок системи автономних військових баз з необхідною інфраструктурою для розташування військових частин та із фондом службового житла та соціально-побутовою інфраструктурою для військовослужбовців та членів їх сімей; *(IV квартал 2015)*.

2.4. Удосконалення системи мобілізації шляхом створення необхідної чисельності військкоматів та їх працівників, а також створення на базі Єдиного державного реєстру, як його складової, - Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних осіб із відповідним ступенем захищеності, ведення якого доручити Головному управлінню оборонного та мобілізаційного планування ГШ ЗСУ; *(I квартал 2016)*.

2.5. Поступовий перехід до стандартів НАТО (STANAG); (2019)

2.6. Оптимізація та відповідне скорочення структури МО та ГШ ЗСУ з метою уникнення дублювання функцій (приведення структури ГШ ЗСУ до стандартів НАТО); *(II квартал 2015)*.

2.7. Виведення з підпорядкування Мінінфраструктури Держспецтрансслужби та включення її до складу ЗСУ; *(I квартал 2015)*.

2.8. Збільшення грошового утримання військовослужбовців шляхом підвищення посадових окладів та окладів за військовим званням. Підвищення престижу військової професії та мотивації на проходження військової служби; *(I квартал 2015)*.

2.9. Внесення змін до чинного законодавства з метою впровадження механізму призначення військових комендантів територій, щойно звільнених з-під контролю ворожих збройних формувань, у ситуаціях коли в державі не введений правовий режим воєнного стану, але на її території ведуться бойові дії; *(I квартал 2015)*.

2.10. Реформування та оптимізація системи військової освіти з урахуванням кращих практик країн-членів НАТО, в тому числі реформування системи освіти, що надається на кафедрах військової підготовки цивільних ВНЗ; *(IV квартал 2015)*.

2.11. Оптимізація розвідки ЗСУ: (IV квартал 2015).

2.11.1. На рівні Оперативних командувань - формування комплектів оперативно-агентурної розвідки; формування комплектів мобільної Радіоелектронної розвідки; створення у органах управління розвідкою відповідних підрозділів для управління органами оперативно-агентурної розвідки та радіоелектронної розвідки;

2.11.2. Розгортання Регіонального центру РЕР на Східному напрямку.

2.12. Впровадження дієвих механізмів фінансування будівництва житла для військовослужбовців (службового та постійного); (II кв. 2015).

2.13. Внесення змін до Законів України "Про оборону" та "Про правовий режим воєнного стану" з метою більш чіткого визначення порядку підпорядкування утворених відповідно до законів України військових формувань Генеральному штабу Збройних Сил України у разі введення правового режиму воєнного стану; (I кв. 2015).

2.14. З метою формування ефективної системи територіальної оборони, ліквідація Товариства сприяння обороні України та створення на його матеріальній базі військово-патріотичної організації - Української військової організації, яка стане базою для формування та підготовки сил територіальної оборони. Прийняття Закону України "Про Українську військову організацію"; (I кв. 2015).

3. Реформа оборонно-промислового комплексу

3.1. Оптимізація системи фінансової діяльності Державного концерну "Укроборонпром" з метою забезпечення повернення більшості коштів від реалізації контрактів із виробництва та постачання озброєнь підприємствам-виробникам для забезпечення їх ефективного функціонування та розвитку; (I кв. 2015).

3.2. Створення міжвідомчої комісії з питань розвитку оборонно-промислового комплексу при Кабінеті Міністрів України (у форматі консультативно-дорадчого органу) з метою забезпечення експертно-аналітичної підтримки роботи Уряду у сфері розвитку ОПК; (I кв. 2015).

3.3. Розробка Концепції імпортозаміщення та створення нових промислових потужностей, в тому числі, ліцензійного виробництва критично важливих комплектуючих для забезпечення українських виробників елементною базою, яка не виробляється в Україні; (III кв. 2015).

3.4. Організація співробітництва у галузі розробок озброєння та військової техніки з іноземними виробниками (ЄС, Канада, США, Південно-східна Азія); (IV кв. 2015).

3.5. Відновлення роботи втрачених важливих підприємств ОПК (Донецький казенний завод хімічних виробів, ДАХК Топаз тощо) на базі інших підприємств; (IV кв. 2015).

3.6. Відновлення припинених важливих програм розробки перспективних зразків озброєння та військової техніки та затвердження нових програм у цій сфері; (II кв. 2015).

3.7. Запровадження механізмів надання можливості приватним розробникам розробляти та випробовувати продукцію військового та спеціального призначення за результатами тендерів, Зокрема радіотехнічної продукції, що працює на частотних діапазонах

закріплених за військовими, а також спеціальної ІТ-продукції (з шифрування, дешифрування, прихованого зв'язку тощо) та засобів оперативної техніки. Внести для цього необхідні зміни до нормативно-правової бази; (III кв. 2015).

4. Оптимізація Національної гвардії України (НГУ)

4.1. Перегляд розташування місць постійної дислокації з'єднань та частин НГУ, зокрема з урахуванням збільшення чисельності та створення нових формувань. Формування на базі військових містечок системи автономних військових баз з необхідною інфраструктурою для розташування військових частин, із фондом службового житла та соціально-побутовою інфраструктурою для військовослужбовців і членів їх сімей; (IV кв. 2015).

4.2. Приведення процедури призначення Командувача Національної гвардії України у відповідність до [Конституції України](#).

5. Оптимізація Служби безпеки України

5.1. Розробка та прийняття нової редакції [Закону України "Про Службу безпеки України"](#), зокрема з метою посилення контррозвідальних повноважень.

6. Статус тимчасово окупованих та тимчасово непідконтрольних територій

6.1. Формування та реалізація державної політики, спрямованої на фактичне повернення Автономної Республіки Крим та м. Севастополя до складу України, а також на відновлення діяльності законних органів влади на всій території Донецької та Луганської областей, яка передбачає:

6.1.1. всебічну протидію діяльності окупаційних влад Криму та Севастополя, а також незаконних терористичних угруповань, які діють на території Донецької і Луганської областей;

6.1.2. подання міжнародних позовів проти Російської Федерації в інтересах держави Україна, підприємств державної та іншої форм власності та громадян України, що постраждали від окупації Криму та військових дій на території Донецької і Луганської областей;

6.1.3. забезпечення повного дотримання міжнародних норм і правил, встановлених щодо окупованих територій;

6.1.4. заходи щодо стимулювання закріплення складу населення на тимчасово окупованій території Криму і Севастополя, а також на тимчасово непідконтрольних органам влади України територіях Луганської та Донецької областей;

6.1.5. забезпечення юридичного захисту законних інтересів кримськотатарського народу та громадян України інших національностей, які проживають на тимчасово окупованій території Криму і Севастополя, а також на тимчасово непідконтрольних органам влади України територіях Луганської та Донецької областей (в т. ч. тих, хто тимчасово виїхав із зазначених територій);

6.1.6. цільові програми підтримки різних вікових, етнічних, соціальних та інших груп населення тимчасово окупованої території Криму і Севастополя, а також населення

тимчасово непідконтрольних органам влади України територіях Луганської та Донецької областей;

6.1.7. формування на територіях України, суміжних з тимчасово окупованими територіями Криму і Севастополя, а також тимчасово непідконтрольними органам влади України територіями Луганської та Донецької областей, додаткової інфраструктури органів державної влади, покликаної забезпечити реалізацію прав і законних інтересів громадян України, що проживають на окупованих територіях;

6.1.8. формування та реалізацію державної інформаційної політики, спрямованої на підтримку громадян України, що проживають на тимчасово окупованій території Криму і Севастополя, а також на тимчасово непідконтрольних органам влади України територіях Луганської та Донецької областей;

6.1.9. вдосконалення законодавства, що регулює економічну діяльність на тимчасово окупованій території;

6.1.10. законодавче закріплення статусу вимушених переселенців з тимчасово окупованої території Криму і Севастополя, а також тимчасово непідконтрольних органам влади України територій Луганської та Донецької областей, що гарантує переселенцям всю повноту громадянських прав в місцях тимчасового проживання та передбачає соціальні гарантії, що враховують особливості статусу цієї категорії громадян;

6.1.11. включення народного депутата України Надії Савченко до складу Постійної делегації Верховної Ради України в Парламентській Асамблеї Ради Європи поза квотою депутатських фракцій.

II. КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА

Ми будемо проводити реформи, які потребуватимуть внесення змін до [Конституції України](#). Ми прагнемо зробити процес внесення змін до Конституції прозорим та якісним.

1. Забезпечення публічного та відповідального процесу внесення змін до [Конституції України](#):

1.1. Створення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України (далі - ТСК) для підготовки узгоджених Коаліцією змін до [Конституції України](#). ТСК має діяти на засадах відкритості, гласності, професіоналізму, науковості, колегіальності та незалежності у прийнятті рішень;

1.2. Персональний склад ТСК формується з урахуванням принципу пропорційного представництва депутатських фракцій у Верховній Раді України, при цьому переважну більшість у ТСК матимуть представники Коаліції. До участі у роботі ТСК будуть залучені Президент України, Кабінет Міністрів України, та експерти у галузі конституційного права;

1.3. Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України готує узгоджений законопроект про внесення змін до [Конституції України](#) з урахуванням висновків Венеціанської комісії.

III. ОНОВЛЕННЯ ВЛАДИ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА РЕФОРМА

Ми формуємо органи влади із професійних добросесних людей та боремося з корупцією.

Протягом I кварталу 2015 року

1. Створення Національного антикорупційного бюро України (НАБ) з січня 2015 року.

Забезпечення проведення відкритого конкурсного відбору Директора згідно із [Законом про НАБ](#). Встановлення оплати праці Директора та працівників НАБ на рівні, що забезпечить їх незалежність. Включення у Державний бюджет на 2015 рік видатків, необхідних для створення та ефективної діяльності НАБ. Запровадження механізмів стимулювання співпраці громадян із слідством, що проводиться НАБ.

Внесення якнайшвидше змін до [Закону про НАБ](#) з метою виправлення його недоліків, зокрема, щодо: визначення в Законі розміру оплати праці працівників НАБ; внесення змін до нового [Закону "Про прокуратуру"](#) щодо прокурорів, які відряджаються до НАБ; визначення порядку взаємодії НАБ з іншими державними органами, зокрема з органом фінансового моніторингу.

Внести зміни до [Закону про НАБ](#) з метою конкретизації кваліфікаційних вимог до працівників НАБ, процедури проведення конкурсу на посади в НАБ та підстав дисциплінарної відповідальності, обмеження щодо добору в штат НАБ осіб, що за останні 5 років працювали в антикорупційних департаментах СБУ, МВС та прокуратури.

Протягом II кварталу 2015 року

2. Створення Національного агентства з питань запобігання корупції. Забезпечення проведення відкритого конкурсного відбору на посади членів Національного агентства згідно із [Законом про запобігання корупції](#). Включення у Державний бюджет на 2015 рік видатків, необхідних для створення та ефективної діяльності Національного агентства, у тому числі на створення електронної системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Запровадження проведення щорічного зовнішнього антикорупційного аудиту органів державної влади.

Протягом II кварталу 2016 року

3. Впровадження процедури перевірки на добросесність та моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Прийняття закону про порядок проведення перевірки на добросесність та необхідних підзаконних актів. Зниження мінімальної межі декларування видатків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Постійно

4. Ліквідація корупційних схем у державному секторі.

Протягом II кварталу 2015 року

5. Прийняття комплексних змін до законодавства щодо забезпечення прозорості фінансування партій та виборчих кампаній згідно з рекомендаціями ГРЕКО.

Протягом II кварталу 2016 року

6. Внести зміни до законодавчих актів України з метою запровадження стандартів "відкритих даних", що передбачають обов'язкове оприлюднення органами влади наборів даних, які придатні для наступної автоматизованої обробки, зокрема стосовно суспільно важливої інформації (інформація про закупівлі, декларації про майно і доходи осіб, що виконують функції держави або місцевого самоврядування, даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, Єдиного реєстру об'єктів державної власності, Державного реєстру телерадіоорганізацій тощо).

Протягом I кварталу 2015 року

7. Внести зміни до Закону про Державний земельний кадастр з метою забезпечення вільного доступу в Інтернеті до інформації про земельні ділянки, у тому числі про володільців прав на них. Забезпечити виконання положення законодавства щодо доступу в Інтернеті до інформації про об'єкти прав на нерухомість та кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) юридичних осіб.

8. Внесення змін до законодавчих актів України щодо створення (визначення) незалежного органу державного нагляду у сфері забезпечення права на доступ до публічної інформації;

9. Забезпечити законодавчу заборону органам державної влади та місцевого самоврядування вимагати від фізичних та юридичних осіб інформацію, якою держава вже володіє, або яку ці особи надавала їй раніше.

IV. СУДОВА РЕФОРМА

Ми створимо некорумповану, ефективну і незалежну систему правосуддя, яка буде забезпечувати право на справедливий і безсторонній (неупереджений) суд.

Судова реформа буде проведена через вдосконалення конституційних положень та невідкладні зміни до законодавства з метою зменшення політичного впливу, забезпечення незалежності суддів та належної якості їх професійної діяльності та, як наслідок, - відновлення довіри до судової влади, подолання корупції, вдосконалення процесуального законодавства та практики, зокрема, шляхом підвищення доступності і прозорості правосуддя, забезпечення виконання судових рішень, підняття загальної якості надання правової допомоги, забезпечення імплементації норм нового [Закону України "Про прокуратуру"](#) у практичній діяльності, а також через вдосконалення конституційних положень.

Запровадимо ефективні механізми перевірки доброчесності суддів та моніторингу способу їх життя. Внаслідок невідкладних змін суддівський корпус буде очищено від нечесних і некваліфікованих суддів.

Термін - II квартал 2015 року

Через зміни до законів система правосуддя буде приведена у відповідність до європейських стандартів, зокрема:

1. Добір на суддівські посади в судах всіх рівнів відбуватиметься лише за конкурсом на підставі об'єктивних критеріїв, політичні органи не братимуть участь у вирішенні питань кар'єри судді, а також:

1.1. Верховний Суд України і Конституційний Суд України формуватимуться з визнаних фахівців у галузі права за визначеними законом критеріями з урахуванням публічного обговорення кандидатур.

1.2. Будуть запроваджені критерії доброчесності, відповідність яким буде обов'язковою умовою для зайняття посади судді, а також забезпечено:

1.2.1. повне декларування доходів і витрат суддів, членів Вищої ради юстиції, органів добору та притягнення до відповідальності суддів, членів їх сімей та пов'язаних осіб у якнайширшому сенсі;

1.2.2. встановлення одним з ключових критеріїв для зайняття посади судді - відповідність витрат кандидата на посаду судді та членів його сім'ї їх доходам;

1.2.3. зайняття посади судді можливим буде тільки для осіб з високими професійними та моральними якостями;

1.3. Будуть удосконалені процедури проведення відбіркового та кваліфікаційного іспитів, спеціальної перевірки щодо кандидатів на посади суддів, з метою виключення будь-яких корупційних впливів;

1.4. Діяльність суддів буде регулярно оцінюватися відповідно до визначених законом процедур та об'єктивних критеріїв;

1.5. Зайняття вакантної посади судді в будь-якому суді, в тому числі в порядку переведення, відбуватиметься тільки на конкурсній основі;

1.6. Будуть запроваджені механізми впливу на кар'єру судді рішень Європейського суду з прав людини, якими встановлено порушення [Європейської конвенції з прав людини](#) у зв'язку з рішеннями цього судді;

1.7. Будуть запроваджені механізми участі громадськості в процедурі добору на посаду судді.

2. З метою вирішення першочергових кадрових питань буде удосконалено діяльність Вищої ради юстиції та кваліфікаційної комісії суддів (Вищої кваліфікаційної комісії суддів України), шляхом забезпечення формування вказаних органів з авторитетів у галузі права з бездоганною репутацією на підставі прозорого відбору.

Більшість у складі таких органів мають займати судді або судді у відставці, призначені за участі суддів. Також законом буде встановлено порядок скликання з'їздів суддів, адвокатів, представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ.

3. Буде зменшено кількість рівнів суддівського самоврядування, а повноваження органів суддівського самоврядування не дублюватимуться.

4. Закон чітко визначатиме підстави, процедуру притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, буде розширено перелік дисциплінарних стягнень, а також:

- 4.1. Порядок дисциплінарного провадження щодо судді буде уніфіковано базовим законом;
 - 4.2. Перелік підстав притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності буде розширено, в тому числі підсилено етичну складову;
 - 4.3. Буде удосконалено процедуру оскарження суддею рішення про притягнення його до дисциплінарної відповідальності.
5. Процесуальне законодавство буде вдосконалено, зокрема:
- 5.1. Буде створено механізм за якого суд не зможе повернути звернення особі через неналежність до підсудності;
 - 5.2. Буде вдосконалена процедура оскарження судових рішень, Верховний Суд отримає ефективні повноваження для формування послідовної судової практики;
 - 5.3. Процесуальні норми різних видів судочинства будуть максимально уніфіковані;
 - 5.4. Будуть введені практичні механізми забезпечення реалізації принципів:
 - 5.4.1. юридичної (правової) визначеності (зокрема, обмеження застосування інституту перегляду рішення за нововиявленими обставинами, направлення справи на новий розгляд);
 - 5.4.2. гласності і відкритості судового процесу;
 - 5.4.3. змагальності (роль судді як арбітра, а не слідчого);
 - 5.4.4. рівності;
 - 5.5. Навантаження на суддів буде приведено у відповідність до обґрунтованих нормативів;
 - 5.6. Будуть запроваджені сучасні інформаційні технології в роботі суду з метою функціонування електронного правосуддя, та удосконалена система автоматизованого розподілу справ;
 - 5.7. Будуть запроваджені ефективні правові механізми дотримання строків розгляду справ у судах;
 - 5.8. Буде забезпечено виконання закону по запровадженню суду присяжних у кримінальних справах;
 - 5.9. Буде передбачено механізм перегляду вироків у кримінальних справах, де особи були засуджені без належної доказової бази.
6. Буде забезпечено реальне виконання судових рішень, зокрема:
- 6.1. Буде впроваджено ефективний судовий контроль за виконанням судових рішень;
 - 6.2. Буде встановлено принцип залежності розміру винагороди від фактичного виконання судових рішень та строків їх виконання;

6.3. Будуть запроваджені додаткові стимули для добровільного виконання судових рішень, відповідальність за невиконання судових рішень буде посилена;

7. Адвокатам буде відведена важлива роль у функціонуванні системи правосуддя:

7.1. Адвокатура отримає якісне і незалежне від зовнішніх впливів професійне самоврядування, буде запроваджено ефективні механізми притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності;

7.2. Захист від обвинувачення у кримінальному провадженні буде здійснюватися виключно особами, які отримали право здійснення адвокатської діяльності та/або родичами обвинуваченого, законні представники отримують відповідний процесуальний статус;

7.3. Вчинення корупційних правопорушень стане однією з підстав позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю;

7.4. Гарантії професійної діяльності адвокатів будуть посилені, будуть забезпечені рівні права прокурорів та адвокатів в судовому процесі;

7.5. Буде забезпечений інституційний розвиток системи надання правової допомоги у кримінальному, цивільному і адміністративному судочинстві, посилення правової обізнаності населення.

8. Започатковані демократичні процеси реформування прокуратури будуть продовжені:

8.1. Буде забезпечена практична реалізація нового [Закону України "Про прокуратуру"](#);

8.2. Невідповідність витрат прокурора, членів його сім'ї та пов'язаних осіб їх доходам стане підставою для безумовного звільнення прокурора з посади.

9. Буде внесено зміни до [Конституції](#), за якими:

9.1. Будуть підвищені вимоги для призначення на посаду судді, зокрема, щодо віку і досвіду;

9.2. Система судів стане простішою, а мережу судів визначатиме закон;

9.3. Буде обмежена недоторканність суддів - судді будуть користуватися тільки функціональним імунітетом;

9.4. Через перехідні положення будуть вжиті заходи щодо оновлення суддівського корпусу;

9.5. Буде вилучено окремий розділ про прокуратуру - її статус слід урегулювати окремою статтею у розділі про правосуддя, обмеживши її компетенцію лише сферою кримінальної юстиції.

Крім цього, як конституційна зміна, буде створено єдиний незалежний від політичного впливу орган, який відповідатиме за призначення, кар'єру та звільнення суддів, де більшість становитимуть судді, обрані судьями, а решту - авторитетні правники - представники правничої і правозахисної спільноти.

V. РЕФОРМА СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ

Ми проведемо комплексну реформу органів правопорядку для ефективного, безкомпромісного захисту прав і свобод осіб.

1. Реформування системи кримінальної юстиції (стосовно діяльності органів правопорядку)

1.1. Створення інституту детективів, що поєднують в собі функції слідчих та оперативних співробітників; *(I кв. 2017 р.)*.

1.2. Розмежування оперативно-розшукової діяльності поза рамками кримінальних проваджень (контррозвідка СБУ, розвідувальні органи, УДО, Адміністрація Держприкордонслужби, ДПтС) та у рамках кримінальних проваджень - гласних і негласних слідчих (розшукових) дій; *(II квартал 2015)*.

2. Формування нової системи МВС

2.1. Міністерство внутрішніх справ (цивільний орган, що формує політику у сферах: протидії злочинності та забезпечення громадського порядку; комплексного управління державним кордоном; протидії нелегальній міграції; цивільного захисту, пожежної безпеки та протидії надзвичайним ситуаціям). Забезпечити інституційну спроможність МВС щодо формування політики у зазначених сферах шляхом створення профільних департаментів;

2.2. Створення Національної поліції (ЦОВВ у системі МВС, що реалізує політику у сфері протидії злочинності та забезпечення громадського порядку) з такою структурою: поліція громадської безпеки (єдина патрульна служба та служба дільничних інспекторів), кримінальна поліція (оперативно-слідчі органи), підрозділи поліції спеціального призначення (уніфіковані підрозділи швидкого реагування, вичерпний перелік функцій яких встановлено законом), судова поліція;

2.2.1. Удосконалення функціональної структури поліції, спрямованого на розмежування компетенції, усунення дублювання повноважень, визначення функцій та оптимальної чисельності Національної поліції:

a. ліквідації підрозділів транспортної міліції з передачею їх функцій територіальним органам Національної поліції;

b. ліквідації спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю з покладенням їх функцій на підрозділи ДБР;

c. ліквідації ветеринарної міліції, що дублює функції ветеринарних та фітосанітарних служб;

d. ліквідація ДАІ та передача функцій забезпечення безпеки дорожнього руху до єдиної патрульної служби;

e. перегляду статусу міліції у справах дітей відповідно до вимог міжнародного права та демократичних стандартів;

f. ліквідація Державної служби охорони МВС.

2.2.2. Створити нову систему атестації поліцейських з урахуванням міжнародного досвіду. Провести повну переатестацію поліцейських за новими критеріями, оновити особовий склад поліції.

Забезпечити прозору систему конкурсного добору на керівні посади (до рівня особового складу) в системі органів правопорядку.

Передбачити чіткі підстави та порядок звільнення посадових осіб з керівних посад органів правопорядку.

2.2.3. Перейти до нової трирівневої системи підготовки поліцейських:

a. кількомісячна загальна базова підготовка для комплектування початкових посад (створення чотирьох поліцейських шкіл для базової підготовки, затвердження навчальних програм для них з урахуванням досвіду США, Грузії та інших розвинутих країн);

b. спеціалізована підготовка для комплектування посад середнього керівного складу та спеціалізованих посад кримінальної міліції на базі вищої освіти рівня бакалавр (скорочення відомчих ВНЗ, створення єдиної Академії поліції для цих потреб);

c. підготовка магістрів Академією поліції для комплектування посад вищого складу.

2.2.4. Впровадження механізму прозорого конкурсного відбору осіб при призначенні на посади поліцейських всіх рівнів (за виключенням найнижчих посад, що комплектуються особами, які успішно пройшли базову підготовку для служби в поліції);

2.2.5. Впровадження ідентифікаційних жетонів для всіх працівників поліції та затвердження правил його носіння на форменому одязі з метою можливості швидкої ідентифікації конкретної посадової особи поліції;

2.2.6. Створення автоматизованої системи реєстрації затриманих осіб та спеціальних терміналів доступу громадськості до цієї системи з метою можливості швидкого визначення місцезнаходження затриманої особи родичами або іншими зацікавленими особами через такі термінали.

2.3. Державна прикордонна служба (орган у системі МВС, що реалізує державну політику у сфері комплексного управління державним кордоном).

2.4. Державна міграційна служба (ЦОВВ у системі МВС, що реалізує політику у сфері протидії нелегальній міграції). Державна політика у сфері громадянства і внутрішньої міграції відноситься до відання Державної реєстраційної служби Міністерства юстиції.

2.5. Державна служба з надзвичайних ситуацій (ЦОВВ у системі МВС, що реалізує політику у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки та захисту від надзвичайних ситуацій).

2.6. Національна гвардія - військове формування у системі МВС із функціями забезпечення правопорядку. Прийняття нових документів оборонного планування з урахуванням сучасних воєнних викликів і загроз національним інтересам та набутого бойового досвіду під час АТО (Програма розвитку Збройних сил, Програма розвитку озброєнь та військової техніки); *(I квартал 2015)*.

2.7. У подальшому - реформування Державної прикордонної служби та Державної міграційної служби та створення на їх базі єдиного органу - Державної служби міграційного контролю та прикордонної охорони.

3. Створення Державного бюро розслідувань

3.1. Створення Державного бюро розслідувань (орган, що реалізує політику у сфері протидії корупції (окрім питань, що належать до відання Національного антикорупційного бюро), у сфері протидії організованій злочинності та з правом ведення досудових розслідувань злочинів у зазначених сферах, а також з правом досудового розслідування особливо тяжких злочинів та злочинів вчинених співробітниками органів правопорядку). До ДБР переходять слідчі функції органів прокуратури і частково Служби безпеки України.

3.2. Встановити порядок призначення на посаду керівника Державного бюро розслідувань, аналогічний порядку, передбаченому для призначення керівника Національного антикорупційного бюро.

4. Створення муніципальної поліції

4.1. Прийняття закону про муніципальну поліцію, що надасть право органам місцевого самоврядування (ОМС) створювати за кошти місцевих бюджетів власні підрозділи правопорядку. Передача відповідних повноважень та функцій Поліції громадської безпеки до органів муніципальної поліції з врахуванням принципу усунення дублювання повноважень;

5. Створення Військової поліції

5.1. Створення на базі Військової служби правопорядку у Збройних силах Військової поліції, визначивши пріоритетними напрямками її діяльності попередження і виявлення кримінальних правопорушень, та надати їй право здійснювати досудове розслідування в умовах воєнного стану - всіх кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями, а також всіх злочинів, вчинених військовослужбовцями безпосередньо у зоні ведення бойових дій.

5.2. Військова поліція повинна мати статус військового формування із функціями забезпечення правопорядку та підпорядковуватись Начальнику Генерального штабу Збройних Сил України.

VI. РЕФОРМА ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Протягом I кварталу 2015 року

1. Забезпечення підзвітності і дієвості парламенту, стабільності партійної системи та можливості для ротації політичних еліт

1.1. Відмова від змішаної (пропорційно-мажоритарної) виборчої системи та запровадження пропорційної виборчої системи виборів до Верховної Ради України, за якої виборці матимуть можливість голосувати за конкретних кандидатів в багатомандатних виборчих округах (пропорційна система з відкритими списками).

1.1. Забезпечення законодавчого закріплення відповідальності суб'єктів виборчого процесу за порушення вимог виборчого законодавства.

1.2. Посилення відповідальності політичних партій за невиконання ними вимог щодо відкритості та прозорості фінансування їхньої діяльності.

Протягом I півріччя 2015 року

2. Удосконалення системи місцевих виборів шляхом:

2.1. Проведення місцевих виборів згідно з вимогами [Конституції України](#) та з урахуванням особливостей реформи децентралізації місцевого самоврядування.

2.2. Зміна системи місцевих виборів з метою забезпечення справедливого представництва виборців в місцевих радах, збереження мажоритарної системи на рівні сільських та селищних рад та запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими списками при проведенні місцевих виборів на інших рівнях.

2.3. Запровадження виборів міських голів великих міст (відповідно до закону) у два тури та за принципом абсолютної більшості виборців, що проголосували;

2.4. Зменшення граничної кількості депутатів місцевих рад.

2.5. Внесення змін до законодавства про статус столиці - міста Києва з метою забезпечення європейських стандартів місцевого самоврядування в столиці.

VII. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМА ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Ми забезпечимо формування системи державної влади та системи органів місцевого самоврядування так, щоб забезпечити ефективну реалізацію прав громадян, надавати на належному рівні публічні послуги, відповідально управляти об'єктами прав державної і комунальної власності, в тому числі шляхом збільшення прав та повноважень місцевих громад.

1. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування

1.1. Ефективний розподіл повноважень (компетенцій)

Протягом 2015 року

1.1.1. Забезпечити місцеве самоврядування базового рівня реальними повноваженнями на основі принципу субсидіарності, що забезпечить ефективне і максимально близьке до громадянина надання публічних послуг;

1.1.2. Визначити перелік повноважень органів місцевого самоврядування районного та обласного рівня за результатами публічного обговорення, наділення районних та обласних рад власними виконавчими органами;

1.1.3. Встановити повноваження органів місцевого самоврядування повними і виключними. Такі повноваження не можуть скасовуватися чи обмежуватися органами державної влади будь-якого рівня, якщо це не передбачене законом;

1.1.4. Запровадити прозорі механізми адміністративного нагляду органів державної влади по відношенню до органів місцевого самоврядування, які не суперечать принципам Європейської хартії місцевого самоврядування і не блокуватимуть діяльність органів місцевого самоврядування у разі виникнення спірних питань;

1.1.5. Законодавчо врегулювати питання проведення місцевих референдумів.

1.2. Належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування

Протягом I кварталу 2015 року

1.2.1. Забезпечити прийняття на 1 сесії Верховної Ради 8 скликання необхідних змін до [Бюджетного](#), [Податкового кодексів](#), інших законів, які забезпечать належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування;

1.2.2. Наділити органи місцевого самоврядування фінансовими ресурсами відповідно до повноважень, перелік яких встановлюється законом. Забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів на засадах децентралізації відповідно до нового [Бюджетного](#) та [Податкового кодексів](#);

1.2.3. Закріпити за місцевими бюджетами стабільні джерела доходів та розширити доходну базу місцевих бюджетів, забезпечивши при цьому визначення єдиних нормативів відрахувань з податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток суб'єктів приватного сектору економіки за кожним видом місцевих бюджетів;

1.2.4. Забезпечити місто Київ належним фінансовим ресурсом для виконання столичних функцій;

1.2.5. Забезпечити сплату податку на доходи фізичних осіб виключно за місцем здійснення діяльності працівника, податок з доходів якого сплачується;

1.2.6. Надати права органам місцевого самоврядування обслуговувати місцеві бюджети за доходами і видатками спеціального фонду в банківських установах обраних за відкритими процедурами закупівель;

Встановити чіткі строки (до 5 днів) проходження платіжних доручень місцевих бюджетів у системі держказначейства та посилення відповідальності органів і посадових осіб держказначейства за порушення строків.

1.2.7. Реформувати податок на нерухомість у відповідності до європейської практики (зарахування до місцевих бюджетів), надання органам місцевого самоврядування права визначати ставки та базу оподаткування з урахуванням соціально-економічного стану на відповідній території та граничних обмежень, визначених законом;

1.2.8. Запровадити горизонтальну систему вирівнювання спроможності місцевих бюджетів за доходами, що дозволить не вилучати усі понадпланові доходи у заможних громад і водночас, відійти від повного утримання менш заможних громад та стимулювати їх до розвитку;

1.2.9. Запровадити формульні розрахунки галузевих трансфертів у відповідності до оновлених стандартів надання послуг та фінансових нормативів їх забезпечення на одного отримувача послуги;

1.2.10. Спростити механізми доступу органів місцевого самоврядування до кредитних ресурсів;

1.2.11. Забезпечити можливості взяття довгострокових бюджетних зобов'язань за проектами державно-приватного партнерства, що спрямовані на проекти розвитку, пов'язаних з розбудовою, відновленням та модернізацією інфраструктури.

1.3. Формування самодостатніх громад

Протягом 2015 року

1.3.1. Забезпечити принцип, відповідно до якого на одній території існує не більше одного органу самоврядування одного рівня та повсюдності юрисдикції місцевого самоврядування на рівні територіальних громад;

1.3.2. Визначити критерії формування адміністративно-територіальних одиниць базового рівня (громад) з урахуванням їх матеріально-фінансової спроможності для забезпечення доступності основних публічних послуг, що надаються на території громади (час прибуття для надання швидкої медичної допомоги в ургентних випадках та пожежної допомоги не має перевищувати 30 хвилин);

1.3.3. Запроваджувати зміни територіальних меж громад виключно з врахуванням попереднього з'ясування думки відповідних місцевих громад.

1.4. Територіальна організація влади на місцевому рівні

Протягом 2015 року

1.4.1. Внести зміни до [Конституції України](#), які забезпечать правову основу для схвалення низки законодавчих актів, необхідних для реалізації реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади;

1.4.2. Забезпечити деконцентрацію та децентралізацію повноважень згідно з [Концепцією реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні](#) та [Європейською хартією місцевого самоврядування](#). Реорганізувати місцеві державні адміністрації в органи префектурного типу;

1.4.3. Реформувати систему територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та місцевих державних адміністрацій, усунути дублювання повноважень між ними та органами місцевого самоврядування;

1.4.4. Забезпечити професійність та політичну нейтральність представництв виконавчої влади на місцях через прозорі конкурсні процедури добору керівників та службовців цих органів;

1.4.5. Удосконалити інструменти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР): спрямовувати всі капітальні трансферти в регіони лише через ДФРР; забезпечити фінансування через ДФРР проектів розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільно об'єднаних територіальних громад), а не об'єктів інфраструктури. Розподіл видатків ДФРР між регіонами України передбачити як додаток до державного бюджету;

1.4.6. Вдосконалити механізми державно-приватного партнерства під час реалізації проектів розвитку.

2. Реформа публічного адміністрування

2.1. Реформа публічної служби

Протягом IV кварталу 2014 року

2.1.1. Прийняття нової редакції [Закону "Про державну службу"](#), що передбачає:

- a. деполітизацію та професіоналізацію державної служби;
- b. введення нової прозорої класифікації посад державної служби, розвиток вищого корпусу державної служби;
- c. запровадження виключно конкурсного відбору на посади державної служби (усіх категорій);
- d. перетворення підрозділів по роботі з кадрами в державних органах на HR служби, які функціонально будуть координуватися державним органом з питань державної служби з наступними функціями: реалізація кадрової політики, ведення статистики і HR-аналітики, ведення профілів державних службовців, участь в організації конкурсів на заміщення вакантних посад, оцінці державних службовців, проведення оцінки потреб у навчанні та формування відповідного замовлення;
- e. впровадження ефективних інструментів оцінювання державних службовців з урахуванням досягнення відповідних цільових показників;
- f. запровадження програм розвитку персоналу, планування кар'єри та розвитку талантів, створення кадрового резерву, побудову ефективної системи професійного навчання державних службовців, у тому числі через залучення приватних надавачів послуг, впровадження інноваційних технологій, посилення повноважень та відповідальності державних секретарів міністерств, керівників державних органів за якість таких послуг;
- g. уніфікацію розмірів заробітних плат для всіх державних службовців у відповідності з категоріями і в залежності від рівня відповідальності, складності роботи та компетенцій, що вимагаються. Всі додаткові виплати робити виключно на основі оцінки виконання.

Протягом I кварталу 2015 року

2.1.2. Інституційно посилити систему управління державною службою;

2.1.3. Прийняти нову редакцію Закону про службу в органах місцевого самоврядування, побудовану на європейських принципах публічної служби;

2.1.4. Провести функціональний аналіз і організаційну реструктуризацію (оптимізацію) органів державної влади та органів місцевого самоврядування, скорочення чисельності державних службовців, оптимізацію витрат на забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

2.2. Реформа Кабінету Міністрів, системи інших державних органів

Протягом I кварталу 2015 року

2.2.1. Внести зміни до [Закону України "Про Кабінет Міністрів України"](#) та інших законодавчих актів щодо:

- a. закріплення загальних принципів процесу прийняття рішень Кабінетом Міністрів України, у тому числі з метою посилення відповідальності профільного міністра;
- b. запровадження посади Державного секретаря Кабінету Міністрів України;
- c. запровадження колегіальності та прозорості діяльності Кабінету Міністрів України, зокрема, шляхом завчасного оприлюднення проектів рішень Кабінету Міністрів України та підвищення ефективності роботи Урядових комітетів.

2.2.2. Внести зміни до [Закону України "Про центральні органи виконавчої влади"](#) та інших законодавчих актів щодо:

- a. запровадження інституту Державних секретарів міністерств;
- b. скорочення політичних посад заступників міністра;
- c. укрупнення департаментів міністерств із посиленням відповідальності та збільшенням повноважень їх керівників, утворення типових секретаріатів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;
- d. фінансування міністерств, інших центральних органів виконавчої влади відповідно до обсягу покладених на них завдань та результатів їх виконання;
- e. надання міністру виключних повноважень на внесення Кабінету Міністрів України пропозицій щодо призначення своїх заступників та керівників центральних органів виконавчої влади, що знаходяться в його координації, посилення його політичної відповідальності за реалізацію державної політики у відповідній сфері;
- f. надання керівнику центрального органу виконавчої влади повноважень з призначення своїх заступників.

2.2.3. Запровадження системи аналізу, прогнозування та стратегічного планування державної політики.

2.3. Прийняття закону, який врегулює процедуру притягнення Президента України до відповідальності в порядку імпічменту.

2.4. Адміністративні послуги та адміністративні процедури

Протягом I півріччя 2015 року:

2.4.1. Делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг (зокрема, реєстрація місця проживання, видача паспортних документів, державна реєстрація юридичних та фізичних осіб - підприємців, об'єднань громадян, реєстрація актів цивільного стану, речових прав, вирішення земельних питань, реєстрація автотранспортних засобів, оформлення посвідчень водія);

2.4.2. Розвинути мережу центрів надання адміністративних послуг в районах та містах обласного значення, забезпечити надання через них базових адміністративних послуг;

2.4.3. Скоротити кількість адміністративних послуг. Впорядкувати відносини щодо оплати адміністративних послуг;

2.4.4. Законодавчо врегулювати відповідно до стандартів Ради Європи відносини органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання, підвищення ефективності процедури адміністративного (несудового) оскарження (закон про адміністративну процедуру).

2.5. Електронне врядування

Протягом 2015 року

2.5.1. Розробити та затвердити державну концепцію електронного врядування України;

2.5.2. Прийняти пакет законів, що вносить порядок і послідовність створення систем електронного врядування на всіх рівнях органів державної влади;

2.5.3. Реформувати систему електронного цифрового підпису (ЕЦП) з метою забезпечення інтероперабельності, відповідності стандартам застосування ЕЦП в ЄС.

2.6. Реформа публічних фінансів:

2.6.1. Запровадження середньострокового бюджетного прогнозування та планування та системи стратегічного планування, в тому числі через введення трирічної бюджетної декларації та запровадження стратегічних планів міністерств (у межах граничних сум середньострокового бюджету) з переглядом існуючої системи державних цільових програм на основі системи державного планування та прогнозування;

2.6.2. Закріплення чітких бюджетних правил, зокрема щодо виключних випадків внесення змін до бюджету протягом року (з 2016 року);

2.6.3. Усунення нехарактерних для державного бюджету видатків;

2.6.4. Прийняття нового [Закону України "Про Рахункову палату"](#), який передбачатиме:

а. реалізація повноважень Рахункової палати щодо контролю за надходженнями та видатками Державного бюджету України та місцевих бюджетів (лише в частині міжбюджетних трансфертів), зокрема щодо оцінки ефективності реалізації інфраструктурних проектів;

б. закріплення Рахункової палати як вищого органу державного аудиту в Україні;

в. розширення і приведення у відповідність до сучасних вимог завдань, напрямів і сфер діяльності Рахункової палати, зокрема поширення їх на аудит (контроль) доходів державного бюджету, місцеві бюджети (лише в частині міжбюджетних трансфертів), державні підприємства і майно у цілому, природні монополії;

г. зміцнення незалежності та професійності членів Рахункової палати;

е. гарантування публічності, гласності та відкритості в роботі Рахункової палати, забезпечення вільного доступу громадськості до результатів її діяльності;

ф. закріплення необхідності та порядку імплементації міжнародних аудиторських стандартів ISSAI;

г. удосконалення механізмів взаємодії Рахункової палати з Верховною Радою та іншими органами державної влади для підвищення результативності реалізації пропозицій і рекомендацій Рахункової палати за результатами контрольної-аналітичної діяльності.

2.6.5. Законодавчо урегулювати питання проведення аудиту місцевих бюджетів та їх прозорості звітності;

2.6.6. Створення системи щодо управління ризиками державного боргу з метою запобігання піковим навантаженням на державний бюджет, розвитку вторинного ринку державних облігацій за рахунок проведення активних операцій з державним боргом з вільними коштами на єдиному казначейському рахунку;

2.6.7. Запровадження системи внутрішнього контролю і аудиту відповідно до стандартів ЄС, що передбачає виконання відповідними структурними підрозділами органів влади функцій оцінки реалізації стратегічних та оперативних планів цих органів, досягнення стратегічних цілей;

2.6.8. Запровадження повноцінної системи планування і оцінки виконання державного бюджету за результатами (запровадити комплексну систему ключових показників ефективності, зокрема, результативні показники ефективності надання державних послуг) на основі системи державного планування та прогнозування;

2.6.9. Запровадження методології ESA 2010 у публічні фінанси;

2.6.10. Запровадження системи "Прозорий бюджет" з метою забезпечення доступності інформації про державні фінанси для суспільних потреб (у 2015 році) з забезпеченням відкритої звітності за усіма коштами, використаними отримувачами бюджетних коштів, на їх офіційних сайтах, з забезпеченням доступу в режимі реального часу до усіх транзакцій, які здійснюються на рахунках Державної казначейської служби;

2.6.11. Розділення сервісної та правоохоронної функцій фіскальної служби шляхом створення єдиного органу для попередження, виявлення, розкриття та розслідування економічних злочинів проти держави - Служби фінансових розслідувань. Фіскальна служба як сервісна взаємодіє з платниками податків до моменту реєстрації кримінального провадження, яке можливе лише в разі незнаходження компромісу при застосуванні механізму медіації. Служба фінансових розслідувань не бере участь у проведенні перевірок (лише аналітична робота з базами даних, збирання доказової бази без втручання у діяльність бізнесу до порушення кримінального провадження);

2.6.12. Забезпечення дотримання "структурних маяків", передбачених у [Меморандумі про економічну та фінансову політику](#) між Україною і МВФ щодо дефіциту сектора загальнодержавного управління (за методологією МВФ);

2.6.13. Впровадження [Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"](#);

2.6.14. Запровадження нових підходів до формування місцевих бюджетів, визначення засад трансфертної політики та організації міжбюджетних відносин, головні завдання яких полягають у наступному:

a. забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів;

b. закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел доходів та розширення доходної бази місцевих бюджетів, забезпечивши при цьому визначення єдиних нормативів відрахувань з податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств за кожним видом бюджету;

c. розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування різних рівнів з метою забезпечення найбільш ефективного їх виконання на основі принципу субсидіарності та забезпечення відповідності повноважень органів місцевого самоврядування обсягам їх фінансових ресурсів;

d. створення дієвих механізмів для реалізації права територіальних громад на добровільне об'єднання з метою формування належної матеріально-технічної і фінансової основи територіальних громад, запровадивши при цьому прямі міжбюджетні відносини об'єднаних територіальних громад з державним бюджетом;

e. зміна чинного механізму бюджетного регулювання та вирівнювання новою системою вирівнювання податкоспроможності територій;

f. встановлення нових видів міжбюджетних трансфертів та посилення відповідальності профільних міністерств за збалансованість фінансових ресурсів на реалізацію державної політики у відповідних галузях;

g. удосконалення системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів шляхом регламентації у [Бюджетному кодексі України](#) загальних підходів з казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та видатками і встановлення терміну виконання платіжних доручень розпорядників коштів місцевих бюджетів;

h. спрощення механізму доступу органів місцевого самоврядування до кредитних ресурсів для інноваційного розвитку та розширення кола суб'єктів, що мають право на здійснення місцевих запозичень;

i. посилення вимог щодо підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальній громаді, відкритості, прозорості та доступності інформації про бюджет для громадськості.

2.7. Реформа державних закупівель:

2.7.1. Законодавче визначення особливості процедур державних закупівель у сферах, в яких вони проводяться за процедурою одного учасника, в тому числі, передбачити заходи, спрямовані на недопущення здійснення закупівель за цінами вищими, ніж середньоринкові. Передбачити створення реєстру основних постачальників та проведення постійного моніторингу ринкових цін з метою оперативного контролю за цінами, що пропонуються до закупівлі;

2.7.2. Запровадження системи електронних державних закупівель у відповідності до зобов'язань України визначених [Угодою про асоціацію з ЄС](#);

2.7.3. Законодавча вимога до усіх компаній, які хочуть взяти участь у державних закупівлях, встановлювати та оголошувати кінцевих власників (фізичних осіб), частка володіння яких перевищує 10 %. У випадку порушень цієї вимоги шляхом неподання даних заборонити участь таких учасників в тендерах;

2.7.4. Суттєве скорочення кількості винятків із загальних правил та розміщення моніторингової бази на етапах пропозицій та результатів виконання робіт в публічному доступі;

2.7.5. Забезпечення обов'язкового оприлюднення на порталі уповноваженого органу усіх документів, пов'язаних з проведенням тендеру та визначенням переможця в обсязі необхідної достатності;

2.7.6. Суттєве спрощення процедур для учасників тендерів;

2.7.7. Створення та функціонування електронного реєстру порушників в сфері державних закупівель;

2.7.8. Створення чітких регламентів оскарження результатів торгів АМКУ. Введення особистої відповідальності посадових осіб за діяльність чи бездіяльність, що перешкоджає прозорості та ефективності державних закупівель. Розкриття інформації про оскарження в електронному вигляді у спосіб, що найбільш сприяє прозорості процедури.

2.8. Реформа управління державною власністю та приватизація:

2.8.1. Скорочення переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації;

2.8.2. Передача ФДМУ повноважень щодо підготовки об'єктів до продажу;

2.8.3. Скасування норми про обов'язковий продаж на фондових біржах пакетів акцій у розмірі 5 - 10 % статутного капіталу акціонерного товариства до проведення конкурсу;

2.8.4. Здійснення продажу інвестиційно привабливих об'єктів із залученням радників та забезпеченням підготовки цих об'єктів до продажу у відповідності з кращими міжнародними практиками;

2.8.5. Розмежування функцій формування та реалізації державної політики з функцією управління об'єктами державної власності (крім тих, які забезпечують виконання функцій міністерств та відомств). Передача функцій з управління об'єктами державної власності (крім тих, які забезпечують виконання функцій міністерств і відомств) від ЦОВВ із запровадженням холдингового управління;

2.8.6. Запровадження інституту незалежних директорів;

2.8.7. Обов'язкова корпоратизація усіх державних підприємств, крім казенних підприємств;

2.8.8. Забезпечення оприлюднення Фондом державного майна України на офіційному порталі усіх результатів перевірок виконання інвестиційних зобов'язань за всіма об'єктами власниками приватизованих підприємств за весь період приватизації.

VIII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИСКОРЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ми свідомі необхідності проведення структурних реформ та законодавчого встановлення більш сприятливих в порівнянні з іншими країнами умов для високотехнологічного, інтелектуально-місткого бізнесу та нових виробництв в Україні шляхом запровадження конкурентних переваг інституційної, регуляторної, фіскальної, інфраструктурної, освітньої політики для створення високопродуктивних робочих місць, підвищення оплати праці, виробництва конкурентоздатної продукції та нарощування експорту.

1. Розроблення довгострокової стратегії розвитку високотехнологічних виробництв із визначенням галузей-драйверів, яка дасть можливість забезпечити створення нових робочих місць та повернення трудових мігрантів, переорієнтацію системи державного замовлення в освіті під завдання вищезазначеної стратегії; (2015 рік).
2. Формування через залучення приватних інвесторів сучасної індустріальної та інноваційної інфраструктури, яка відповідатиме вимогам закордонних та українських інвесторів для розміщення виробничих підприємств і науково-дослідницьких центрів; (2015 - 2018 роки).
3. Законодавче встановлення стимулюючих особливостей для нових виробництв, науково-дослідних центрів, а також компаній сфери інформаційних технологій; (2015 рік).
4. Законодавче запровадження захищених ринкових механізмів інвестування в енергомодернізацію (енергосервісні контракти) для масштабного залучення приватних інвестицій у енергоефективність, суттєвого зменшення енерговитрат в державному та комунальному секторах економіки і мінімізації зовнішньої енергозалежності держави; (2015 рік).
5. Забезпечення розбудови інноваційної інфраструктури та ефективної системи захисту інтелектуальної власності і трансферу технологій для залучення в Україну науково-дослідних центрів провідних багатонаціональних високотехнологічних корпорацій; (2015 рік).
6. Запровадження системного міжнародного просування українських виробників, в тому числі через міжнародні виставки, та України як зовнішнього виробничого майданчика для глобальних ринків та науково-дослідницької платформи для багатонаціональних високотехнологічних корпорацій; (2015 рік).

IX. РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА, РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ КОНКУРЕНЦІЇ

Ми забезпечимо створення сприятливого бізнес-середовища, в тому числі для розвитку малого і середнього бізнесу, та залучення додаткових інвестицій

1. Створення сприятливого для інвестицій середовища

Протягом 2015 року

- 1.1. Забезпечення належного виконання усіма центральними органами виконавчої влади [Закону України "Про основні засади регуляторної політики"](#);

1.2. Усунення надмірного регулювання господарської діяльності через зменшення кількості документів дозвільного характеру, дозвільно-погоджувальних процедур, переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, та переліку продукції (товарів, послуг), що підлягають сертифікації;

1.3. Забезпечення істотного поліпшення умов ведення бізнесу в Україні за тими напрямками, які враховуються Світовим банком та Міжнародною фінансовою корпорацією при складанні рейтингу "Doing Business", маючи за стратегічну мету входження України до провідної двадцятки країн світу за умовами бізнесу;

1.4. Забезпечення ефективного захисту прав приватної власності, гармонізація з законодавством ЄС положень українського законодавства щодо захисту інвесторів (внутрішніх та іноземних) та кредиторів;

1.5. Забезпечення протягом одного року заміни існуючої системи регулювання підприємницької діяльності на європейську;

1.6. Концентрація функцій в єдиному центральному органі виконавчої влади щодо визначення державної політики в галузі інформаційно-комунікаційних технологій та зв'язку;

1.7. Забезпечення умов для розвитку телекомунікаційних мереж 4 та 5 поколінь, створення та імплементація дорожньої карти впровадження загальнодержавного широкосмугового доступу до мережі Інтернет;

2. Реформи у антимонопольній сфері

Протягом 2015 року

2.1. Забезпечення прозорості у діяльності органів АМКУ:

2.1.1. запровадження обов'язку публікувати рішення АМКУ на офіційному сайті органу; визначення порядку використання конфіденційної інформації; врегулювання питань доступу до не конфіденційної версії інформації у справах про порушення та у справах про концентрацію;

2.1.2. запровадження нормативно-закріплених принципів калькуляції штрафних санкцій, що накладаються за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

2.2. Спрощення системи контролю за концентраціями:

2.2.1. підвищення вартісних показників, при досягненні яких необхідно отримувати дозвіл АМКУ на концентрацію, та обов'язковість оцінки наявності (відсутності) впливу концентрації на конкуренцію в Україні;

2.2.2. запровадження скороченої процедури оцінки концентрацій;

2.2.3. зменшення обсягу інформації, що подається в АМКУ, яка не є необхідною для оцінки впливу концентрації на конкуренцію в Україні;

2.2.4. передбачення обов'язку проведення попередніх консультацій для прийняття заяви до розгляду;

2.2.5. забезпечення можливості участі заявників у засіданнях АМКУ з приводу надання дозволів на концентрацію та узгоджені дії;

2.2.6. визначення підходів до оцінки впливу угод, які здійснюються між конкурентами (на горизонтальних ринках).

2.3. Забезпечення реалізації прав осіб, що беруть участь у розгляді справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме:

2.3.1. встановлення строків розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ;

2.3.2. закріплення необхідного обсягу прав осіб, які беруть участь у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ;

2.3.3. врегулювання питання підстав і порядку проведення перевірок АМКУ та спорів у зв'язку з їх проведенням;

2.3.4. врегулювання повноважень АМКУ на різних етапах розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

2.4. встановлення дисциплінарної відповідальності посадових осіб, дії або бездіяльність яких призвели до вчинення порушення у вигляді антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

3. Податкова реформа

Протягом I кварталу 2015 року

3.1. Зменшення кількості податків до 9, які відповідатимуть своїй економічній сутності:

3.1.1. Податок на прибуток;

3.1.2. Податок на додану вартість;

3.1.3. Податок з доходів фізичних осіб;

3.1.4. Акцизний податок;

3.1.5. Рентний платіж;

3.1.6. Податок на нерухомість (в т. ч. на земельні ділянки);

3.1.7. Екологічний податок;

3.1.8. Єдиний податок (в т. ч. фіксований сільськогосподарський податок);

3.1.9. Мито.

3.2. Забезпечення скорочення витрат часу та коштів платників податків на нарахування та сплату податків шляхом скорочення кількості та обсягів податкової звітності, розширення

можливостей безперешкодного дистанційного звітування та сплати податків (електронні сервіси);

3.3. Забезпечення прозорості та передбачуваності податкової системи за рахунок:

3.3.1. створення публічної бази виданих індивідуальних податкових консультацій (без зазначення платника);

3.3.2. законодавчого закріплення функції надання узагальнюючих податкових консультацій за Мінфіном;

3.3.3. впровадження інституту фінансової медіації;

3.3.4. запровадження процедури апеляції на рівні експертної ради з питань оподаткування при Мінфіні;

3.3.5. ліквідація корупційної складової в адмініструванні податків, в тому числі в усіх видах плати за земельні ділянки та в адмініструванні екологічного податку.

3.4. Забезпечення відповідності процедур контролю за трансфертним ціноутворенням у відповідності до принципів ОЕСР, маючи на увазі, зокрема, що такі процедури мають справляти мінімальний вплив на витрати часу і коштів суб'єктів підприємницької діяльності без виключень;

3.5. Відмова від каральної моделі податкового контролю:

3.5.1. підвищення в два рази (з 1000 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) значного розміру фактичного ненадходження до бюджету податків, зборів, єдиного соціального внеску та страхових внесків на пенсійне страхування для наявності ознак складів кримінальних правопорушень, передбачених [статтями 212, 212¹ КК України](#);

3.5.2. скасування штрафних фінансових санкцій до платників податків, які без оскарження податкового повідомлення-рішення сплатили донараховані платежі;

3.5.3. виключення з доходної частини державного бюджету надходжень від штрафів та пені;

3.5.4. надання можливості для податкового компромісу (податкової угоди) в 2014 році та проведення податкової амністії капіталів після реформування податкової системи шляхом одноразового добровільного декларування з 01.01.2016 року;

3.5.5. спрощення системи адміністрування при використанні реєстраторів розрахункових операцій;

3.5.6. заборона на законодавчому рівні кримінального переслідування особи за ухилення від сплати податків до остаточного узгодження податкових зобов'язань;

3.5.7. встановлення особистої фінансової відповідальності працівників податкових та митних органів за втрати, понесені суб'єктами підприємницької діяльності через незаконні дії або бездіяльність чиновників;

3.5.8. запровадження обов'язковості видачі податкового повідомлення-рішення в разі складання акту за результатами перевірки;

3.5.9. розповсюдження дії [Закону "Про основні засади державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#) на податкові органи.

3.6. Ініціювання укладення договорів про уникнення подвійного оподаткування, зокрема з країнами, які внесені до переліку офшорних зон;

3.7. Зменшення фіскального навантаження на фонд оплати праці, в тому числі, розміру єдиного соціального внеску до 18 % з застосуванням запобіжника у вигляді обов'язкового збереження розміру нарахувань та відрахувань з ФОП протягом року та поступовий перерозподіл фіскального навантаження на ФОП між роботодавцем та найманою особою;

3.8. Забезпечення сплати податку з доходів фізичних осіб виключно за місцем здійснення діяльності працівника, податок з доходів якого сплачується;

3.9. Суттєве зменшення чисельності Державної фіскальної служби;

3.10. Модернізація податку на прибуток:

3.10.1. розрахунок об'єкта оподаткування податком на прибуток виходячи із сформованого згідно МСФО або П(С)БО фінансового результату у фінансовій звітності.

3.11. Реформа податку на додану вартість:

3.11.1. забезпечення адміністрування податку на додану вартість з забезпеченням прав платників податку, вчасним його відшкодуванням;

3.11.2. встановлення гарантій відшкодування ПДВ, зокрема строків такого відшкодування та відповідальність податкового органу за їх недотримання;

3.11.3. відміна положень [Закону України N 1621-VII](#) щодо запровадження системи електронного адміністрування податку на додану вартість (ПДВ-рахунків) (4-й квартал 2014 року);

3.11.4. реформування системи адміністрування податкових накладних.

3.12. Запровадження законодавчих умов та стимулів для деофшоризації економіки України.

4. Реформа трудових взаємовідносин

Протягом 2015 року

4.1. Схвалення Трудового кодексу.

5. Сприяння виходу на зовнішні ринки та міжнародній кооперації

Протягом 2015 - 2017 р.

5.1. Сприяння виходу на зовнішні ринки продукції з підвищеним вмістом доданої вартості та високотехнологічної продукції, а також включення українських компаній в глобальні та регіональні коопераційні проекти і програми;

5.2. Підтвердження відповідності української системи технічного регулювання вимогам ЄС шляхом:

5.2.1. створення незалежних органів стандартизації та метрології відповідно до європейської практики;

5.2.2. розробки та впровадження технічних регламентів на основі директив Нового та Глобального підходу;

5.2.3. розробки та схвалення визначених технічними регламентами державних стандартів, адаптованих до вимог ЄС з метою приєднання до Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів.

5.3. Запровадження системи регулювання та державного контролю за безпечністю харчової продукції "від лану до столу", реалізації системи НАССР на українських підприємствах у відповідності до вимог ЄС;

5.4. Скорочення часу на процедури пов'язані з імпортом і експортом, розвиток транзитного потенціалу України товарів, шляхом:

5.4.1. вдосконалення системи електронного декларування шляхом налагодження між митними та іншими контролюючими органами обміну інформацією щодо дозвільних документів в електронному вигляді (наприклад декларації про відповідність, карантинного дозволу, санітарно-гігієнічного висновку та інших);

5.4.2. забезпечення права доступу до знеособленої інформації про митну вартість товарів, які імпортуються або експортуються;

5.4.3. впровадження концепції "Єдиного вікна", зокрема:

а. визначення процедури взаємодії різних контролюючих органів з митними органами під час пропуску та митного оформлення вантажів;

б. виключення дублюючих функцій та скасування вимоги щодо використання паперових документів для цілей перетину кордону України й проходження митного та супутніх контролів;

5.4.4. вдосконалення практики спільного з іншими країнами митного контролю в пунктах пропуску. Розробити та затвердити відповідні міждержавні угоди, налагодити інформаційний обмін між митними органами України та митними органами суміжних країн, забезпечити облаштування інфраструктури пунктів пропуску на державному кордоні України;

5.4.5. автоматизації митного оформлення шляхом впровадження механізму прийняття рішення про завершення митного оформлення вантажів на основі даних Автоматичної Системи Аналізу та Управління Ризиками;

5.4.6. спрощення митних процедур для сумлінних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що відповідають встановленим критеріям (наприклад - Уповноважені Економічні Оператори). Заключити з іншими країнами відповідні угоди щодо взаємного визнання Уповноважених Економічних Операторів;

5.4.7. гармонізації норм **Податкового** та **Митного кодексів України** в частині контролю трансфертного ціноутворення та визначення митної вартості товарів, що імпортуються та експортуються;

5.4.8. вдосконалення методів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, шляхом:

a. налагодження обміну інформацією з митними органами інших країн в електронному вигляді та попереднього інформування перевізниками про вантажі, які будуть переміщені;

b. налагодження системи відбору суб'єктів для перевірки із використанням Автоматичної Системи Аналізу та Управління Ризиками.

5.4.9. встановлення початку відліку митного оформлення товару з початку відправлення митної електронної декларації.

5.5. Створення спеціального органу страхування та фінансування експорту у вигляді Експортно-кредитного агентства, що забезпечить сприяння українським експортерам у їх експансії на зовнішніх ринках.

6. Перехід від адміністративного контролю до підтримки бізнесу

Протягом I півріччя 2015 року

6.1. Скорочення кількості регуляторних та контрольних органів шляхом їх злиття або ліквідації, забезпечення усунення дублювання функцій між органами державного нагляду (контролю) або делегування окремих функцій держави саморегульованим організаціям;

6.2. Обмеження повноважень органів державного нагляду (контролю) щодо застосування штрафних санкцій, зокрема, обмеження або припинення діяльності бізнесу виключно за рішенням суду;

6.3. Відхід від системи тотального обтяжливого контролю за всіма суб'єктами господарської діяльності на основі запровадження ризикоорієнтованої системи державного контролю;

6.4. Проведення комплексної інвентаризації наявної нормативно-правової бази у сфері державного контролю та регулювання підприємництва - із скасуванням неактуальних нормативно-правових актів;

6.5. Скасування нормативно-правових актів (зокрема САНПін), та актів, які не розміщені у вільному доступі та які використовуються для регулювання підприємницької діяльності;

6.6. Створення інтегрованої бази даних контролюючих органів спрямованої на зменшення контакту таких органів з суб'єктами підприємницької діяльності, що має забезпечувати автоматичне віднесення суб'єктів господарювання до груп залежно від ступеня ризику від провадження господарської діяльності, визначення періодичності проведення планових

заходів кожним з органів державного нагляду (контролю), оприлюднення інформації про законодавчі вимоги до конкретних видів підприємницької діяльності;

6.7. Забезпечення конкуренції на ринку оцінки та оприлюднення неперсоніфікованої бази результатів оцінки;

6.8. Розширення кількості видів ділової діяльності, які можуть самостійно оцінювати себе на відповідність вимогам та прийнятим нормам на заміну системи державного нагляду (контролю).

7. Спрощення процедур в сфері будівництва

7.1. Забезпечення до 2016 року зонування територій щонайменше в обласних центрах та продовження зонування на інших територіях;

Протягом 2015 року

7.2. Удосконалення процедури приєднання до мереж суб'єктів природних монополій (електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення);

7.3. Скорочення строку видачі дозвільних документів у сфері будівництва, установлення вичерпного переліку підстав для повернення декларації про початок виконання будівельних робіт та дозволу на виконання будівельних робіт, декларації та сертифікату готовності об'єкта до експлуатації, а також передбачення можливості замовника будівництва на застосування автономних систем інженерного забезпечення;

7.4. Спрощення процедур та скорочення строків оформлення прав користування і продажу земель (окрім сільськогосподарського призначення) державної та комунальної власності або прав на них;

7.5. Запровадження прозорої процедури набуття права власності на об'єкти незавершеного будівництва.

X. РЕФОРМА ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Ми інтегруємо український фінансовий сектор в світові ринки капіталу, забезпечимо розвиток його інфраструктури та приведемо регулювання фінансового сектору у відповідність до кращих європейських практик. Ліквідуємо переешкоди для залучення іноземних інвестицій, що надасть можливість українському бізнесу вільно залучати капітал на внутрішньому та іноземних ринках та підвищить якість надання фінансових послуг

1. Запровадження ефективного нагляду

1.1. Посилення якості регулювання фінансового сектору з метою більш зваженого консолідованого пруденційного нагляду, в тому числі шляхом передачі функцій щодо нагляду за бюро кредитних історій від Нацкомфінпослуг до Національного банку України;

1.2. Гармонізація вимог до учасників фондового ринку з директивами ЄС та посилення контролю за виконанням пруденційних вимог з подальшим підвищенням надійності учасників фондового ринку;

1.3. Приведення законодавства про регулювання страхових компаній у відповідність до директив ЄС;

1.4. Розроблення нормативно-правової бази для захисту прав кредиторів з врахування міжнародного досвіду, яка дозволить створити дієві механізми захисту фінансової системи та знизить вплив кризових явищ на учасників фінансового ринку;

1.5. Ліквідація можливості ухилення від оподаткування через фінансові інструменти шляхом запровадження ефективних механізмів запобігання створенню та діяльності фінансових пірамід, фіктивних емітентів цінних паперів їх виявлення та ліквідації, та посилення регулювання діяльності фінансових установ;

1.6. Приведення законодавства щодо процесів злиття і поглинання учасників фінансового ринку до найкращих практик Європейського Союзу, що дозволить прискорити процедури консолідації, спростити операційний та юридичний процес консолідації та вирішити проблеми захисту прав вкладників, позичальників, інвесторів та платників податків;

1.7. Забезпечення реалізації членства НКЦПФР в міжнародній асоціації регуляторів фондових ринків IOSCO та запровадження її принципів щодо регулювання українського фондового ринку;

1.8. Впровадження у регуляторів фінансового ринку єдиних міжнародних стандартів електронного документообігу, надання адміністративних послуг та здійснення комунікацій з учасниками ринку в електронному форматі.

2. Залучення інвестицій в надійні інструменти

2.1. Лібералізація валютного регулювання та валютного контролю шляхом відміни застарілих регуляторних актів та зняття необґрунтованих обмежень щодо транскордонного руху капіталу, спрощення процедур для іноземних інвесторів щодо інвестування в Україні, репатріації доходів та для громадян України щодо інвестування за кордон (з 2016 року);

2.2. Розвиток інструментів фондового ринку шляхом прийняття нового закону про деривативи та удосконалення законодавства щодо корпоративних облигацій та щодо оподаткування доходу від операцій з фінансовими інструментами;

2.3. Покращення корпоративного управління шляхом:

2.3.1. врегулювання питання участі в управлінні акціонерними товариствами акціонерами, які до 12 жовтня 2014 р. не скористалися своїм правом на зарахування належних їм акцій на рахунки в цінних паперах в депозитарній системі;

2.3.2. створення умов консолідації контролюючим акціонером, якому належить більше ніж 95 % акцій публічних акціонерних товариств, всіх акцій такого товариства шляхом запровадження інституту публічної вимоги мажоритарія до продажу йому акцій міноритаріїв (squeeze-out);

2.3.3. удосконалення захисту міноритарних акціонерів шляхом запровадження інституту похідного позову та введення заборони на участь у прийнятті рішень щодо вчинення правочинів, щодо яких є заінтересованість акціонером, у яких виникає така заінтересованість;

2.3.4. забезпечення можливості визначення порядку управління та прийняття внутрішніх рішень акціонерами/учасниками шляхом укладання корпоративних угод;

2.3.5. оптимізація механізму участі міноритарних акціонерів в управлінні акціонерним товариством;

2.3.6. удосконалення регулювання товариств з обмеженою відповідальністю зокрема шляхом запровадження ефективних практик корпоративного управління, що застосовуються в акціонерних товариствах та розширення диспозитивності регулювання відносин між учасниками;

2.3.7. удосконалення механізмів запобігання рейдерству.

3. Розвиток інфраструктури фінансового сектору

3.1. Створення сучасної біржової інфраструктури з залученням провідних іноземних біржових операторів та удосконалення розрахункової інфраструктури, що зменшить ризики учасників та дозволить сконцентрувати торги валютою, деривативами, акціями, облігаціями та іншими фінансовими інструментами на біржовому ринку;

3.2. Удосконалення законодавства щодо функціонування товарного біржового ринку з метою забезпечення прозорого ціноутворення та товарних біржах та побудови системи ефективного нагляду за ними;

3.3. Створення механізмів для забезпечення здешевлення фінансування капітальних інвестицій національних виробників.

XI. РЕФОРМА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Ми забезпечимо ефективне землекористування, захищений обіг прав оренди земель сільськогосподарського призначення та захист інтересів власників земельних ділянок (паїв). Ми запровадимо ефективну систему підтримки вітчизняних сільськогосподарських виробників, насамперед сімейних фермерських господарств, та забезпечимо підвищення добробуту селян.

1. Земельна реформа

1.1. Завершення, до 1 січня 2016 року, інвентаризації та розмежування земель сільськогосподарського призначення державної, комунальної та приватної власності.

1.2. Законодавче врегулювання питань передачі у комунальну власність земель державної власності, розташованих за межами населених пунктів, крім тих, на яких розташовані об'єкти державної власності (*I квартал 2015 року*).

1.3. Виключення із законодавства України норм, що надають можливість набувати право оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності на неконкурентних засадах (*II квартал 2015 року*).

1.4. Удосконалення орендних відносин шляхом:

1.4.1. сприяння згуртуванню та самоорганізації власників земельних ділянок (паїв) з метою консолідації земель для отримання більшої економічної вигоди від їх

використання, закріплення права більшості орендодавців, чії земельні ділянки розміщені в єдиному масиві, на визначення єдиного орендаря;

1.4.2. спрощення процедур реєстрації прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення, зокрема, шляхом стимулювання нотаріального посвідчення сторонами договорів оренди земель;

1.4.3. посилення відповідальності сторін договору оренди землі за невиконання умов договору оренди;

1.4.4. законодавчого закріплення мінімального строку договору оренди земель сільськогосподарського призначення, стимулювання середньострокових та довгострокових орендних відносин;

1.4.5. проведення у 2015 році загальнонаціональної нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення з наступним проведенням її переоцінки не рідше, ніж один раз на 10 років;

1.4.6. встановлення обов'язковості сплати орендної плати за землі сільськогосподарського призначення виключно у грошовій формі;

1.4.7. визначення правового статусу та врегулювання порядку розпорядження землями колективної власності та відумерлої спадщини.

1.5. Запровадження ефективних регуляторних механізмів для розвитку ринку оренди земель сільськогосподарського призначення, передбачивши можливість продажу прав оренди та їх заставу (II квартал 2015 року).

1.6. Створення сприятливого регуляторного середовища для відновлення площ зрошувальних земель, зокрема через запровадження поняття єдиного зрошувального земельного масиву, чітке законодавче закріплення прав власності та користування зрошувальними системами (III квартал 2015 року).

2. Реформування системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва та залучення фінансування у галузь

2.1. Збереження до 1 січня 2018 року чинної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, як це передбачено в [Податковому кодексі](#), і відшкодування ПДВ при експорті сільськогосподарської продукції. До 1 червня 2017 року розроблення нової системи оподаткування, яка стимулюватиме розвиток сільськогосподарського виробництва.

2.2. Вдосконалення системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва, забезпечення її прозорості (менша кількість програм, чітке і недвозначне формулювання вимог до заявників) (II квартал 2015 року).

2.3. Державна підтримка фермерських господарств, малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників шляхом надання пільгових кредитів, у тому числі довгострокових, для фінансування проектів, спрямованих на виробництво (з можливою подальшою переробкою) сільськогосподарської продукції, та здешевлення страхових платежів (премій) за договорами страхування сільськогосподарських культур від ризику загибелі (починаючи з I кварталу 2016 року).

2.4. Забезпечення законодавчого врегулювання та практичне запровадження фінансових інструментів на ринках сільськогосподарської продукції (аграрні розписки, ф'ючерсні і форвардні контракти, у тому числі укладені на світових товарних та фондових біржах) (*I квартал 2015 року*).

2.5. Залучення в організований аграрний ринок малих та самозайнятих форм господарювання (особистих селянських господарств) за умови дотримання такими господарствами законодавчо встановлених вимог щодо якості та безпечності харчової продукції, законодавче закріплення сімейного типу господарювання (сімейних фермерських господарств) з наданням їм статусу сільськогосподарських товаровиробників, розвиток дрібних та сімейних фермерських господарств на засадах їх кооперації та об'єднання (*IV квартал 2015 року*).

2.6. Приватизація державних підприємств, підпорядкованих Мінагрополітики, крім об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення та пам'яток культури.

2.7. Сприяння залученню інвестицій міжнародних фінансових установ та країн - стратегічних партнерів України (зокрема, Європейський Союз, США, Китай) для реалізації проектів в агропромисловому комплексі.

2.8. Продовження дерегуляції підприємницької діяльності в галузі:

2.8.1. удосконалення процедур отримання дозволів на водокористування для сільськогосподарських підприємств, екологічних вимог до споруджуваних об'єктів тваринництва, лібералізації карантинного та фітосанітарного регулювання;

2.8.2. спрощення процедури використання земель сільськогосподарського призначення для будівництва господарських будівель сільськогосподарського призначення;

2.8.3. делегування окремих функцій держави саморегульним організаціям та органам місцевого самоврядування; формування конкурентних ринків послуг (зокрема сертифікації та проведення лабораторних досліджень) (*II квартал 2015 року*).

2.9. Розробка концепції реформування аграрної науки на основі інноваційної моделі з метою підвищення її ефективності, передбачивши, зокрема, збереження державного фінансування фундаментальних наукових досліджень і досліджень у сфері збереження навколишнього природного середовища, та скорочення державного фінансування прикладних досліджень, приватизацію (із паюванням земель між працівниками та жителями прилеглих сільських населених пунктів) та ліквідацію неефективних підприємств, установ та організацій НААН (*IV квартал 2015 року*).

3. Сприяння міжнародній торгівлі

3.1. Перехід від обмежень експорту до формування державного мобілізаційного продовольчого резерву для забезпечення національної безпеки (*III квартал 2015 року*).

3.2. Зменшення витрат, пов'язаних із реалізацією сільськогосподарської продукції, зокрема, скасування надмірних процедур обов'язкової реєстрації, сертифікації та дозвільних документів (зокрема, карантинні та ветеринарні сертифікати), скорочення часу та витрат, пов'язаних із здійсненням встановлених процедур оцінки відповідності вимогам щодо безпеки споживання та фітосанітарним вимогам (*I квартал 2015 року*).

3.3. Гармонізація законодавства щодо безпечності харчової продукції із законодавчими актами ЄС *(II квартал 2015 року)*.

3.4. Формування законодавчої бази для розвитку інфраструктури аграрного ринку.

3.5. Сприяння просуванню вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та продуктів харчування на зовнішні ринки збуту, зокрема, їх участі у міжнародних виставках.

4. Сталий розвиток сільських територій

4.1. Розробка Концепції розвитку сільських територій, передбачивши, зокрема, стимулювання підприємницької активності, диверсифікацію зайнятості сільського населення (зелений (сільський) туризм, промисли і ремесла, послуги), механізми впливу громадського самоуправління та регіонального саморегулювання на соціально-економічні складові життєдіяльності громад та територій *(I квартал 2015 року)*.

4.2. Законодавче забезпечення збільшення рівня фінансування місцевих бюджетів (зокрема, шляхом сплати ПДФО за місцем здійснення підприємницької діяльності (розташування земельної ділянки), укладання соціальних угод між суб'єктами господарювання та органами місцевого самоврядування для фінансування розвитку сільської місцевості, передбачивши відповідні кошти у складі фіксованого сільськогосподарського податку *(III квартал 2015 року)*.

4.3. Відновлення програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі "Власний дім".

4.4. Удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері володіння, розпорядження та використання земельних, лісових, водних та інших природних ресурсів з метою посилення захисту суспільних інтересів і забезпечення місцевим громадам доступу до них, як до активів локального розвитку *(III квартал 2015 року)*.

4.5. Гармонізація вітчизняного законодавства із законодавством ЄС щодо забезпечення та стимулювання раціонального використання природних ресурсів, у тому числі земель сільськогосподарського призначення, зменшення техногенного навантаження аграрного сектору на навколишнє природне середовище *(II квартал 2015 року)*.

5. Реформування лісового господарства

5.1. Розділення функцій держави у сфері лісового господарства: функції формування політики, контрольні та господарські функції виконуватимуться різними органами влади *(III квартал 2015 року)*.

5.2. Створення на базі існуючих державних лісгосподарських підприємств єдиної державної лісгосподарської структури, використавши досвід Польщі, Латвії та інших країн з успішним функціонуванням державних лісгосподарських підприємств *(I квартал 2016 року)*.

5.3. Розгляд питання доцільності введення експортного мита на необроблену деревину, розроблення механізмів стимулювання розвитку вітчизняної деревообробної промисловості *(II квартал 2015 року)*.

XII. РЕФОРМА ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Ми будемо формувати державну політику, яка надаватиме чіткі та прогнозовані орієнтири щодо структурного розвитку енергетичної галузі.

Ми проведемо структурні реформи в енергетичній галузі, що передбачають лібералізацію газового, електроенергетичного, вугільного ринків, ефективну реорганізацію НАК "Нафтогаз України" та перехід на єдині для всіх споживачів принципи ринкового ціноутворення на газ та електроенергію з метою створення стимулів для їх економії, зниження непродуктивних витрат держави і підтримки стійкого економічного розвитку. Ми забезпечимо необхідні умови щодо залучення інвестицій в енергетичну галузь для проведення її структурної модернізації, реконструкції об'єктів інфраструктури та збільшення власного видобутку газу, нафти та вугілля з метою формування конкурентоздатної та ефективної інфраструктури галузі, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв та гарантування стабільності постачання енергії споживачам.

Ми здійснимо широку диверсифікацію джерел постачання імпортованих первинних джерел енергії та палива для атомних електростанцій з метою посилення безпеки і надійності енергопостачання, розвитку конкуренції між постачальниками, зменшення рівня монополізації та загрози ізоляції українського енергетичного ринку.

Ми забезпечимо перехід до енергоефективного та енергоощадливого використання і споживання енергоресурсів із впровадженням інноваційних технологій, що дозволить скоротити енергоємність ВВП не менше ніж на 20 % протягом п'яти років.

1. Реорганізація ринків енергії та імплементація європейського законодавства в сфері енергетики у відповідності до [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#)

1.1. Реформування газового та електроенергетичного ринків відповідно до вимог Третього енергетичного пакета для забезпечення ефективного відокремлення основних видів їх виробничої діяльності:

1.1.1. проведення комплексної реорганізації НАК "Нафтогаз України" та сертифікації оператора ГТС з метою відокремлення діяльності з видобування, транспортування, зберігання та постачання природного газу та забезпечення прозорого і безперешкодного доступу до газотранспортної інфраструктури; (4 кв. 2015 р.).

1.1.2. забезпечення умов для залучення кваліфікованих інвесторів до управління активами газотранспортної системи та підземних сховищ газу, які передбачатимуть 100 % збереження майна у державній власності та залучення іноземних інвестицій для їх комплексної модернізації; (3 кв. 2015 р.).

1.1.3. забезпечення відокремлення транспортування та розподілу природного газу від інших видів діяльності суб'єктів, які здійснюють діяльність на газовому ринку; (1 кв. 2015 р.).

1.1.4. забезпечення відокремлення передачі та розподілу електроенергії від інших видів діяльності суб'єктів, які здійснюють діяльність на ринку електричної енергії; (2015 - 16 рр.).

1.2. Гармонізація регуляторного середовища функціонування ринків природного газу та електричної енергії в Україні з європейськими нормами Третього енергетичного пакета. Зокрема, оновлення базового законодавства про газовий ринок, перехід на тарифну систему транспортування "вхід-вихід"; (1 кв. 2015 р.).

1.3. Здійснення нормативно-правових та технологічних заходів щодо синхронізації енергетичної системи України із об'єднанням енергетичних систем країн ЄС ENTSO-E; (до 2020 р.).

1.4. Удосконалення нормативно-правової бази та технічних передумов для створення майданчика з торгівлі природним газом (хаба) з метою більш ефективного використання газосховищ та іншої газотранспортної інфраструктури, а також поступового введення в практику спотових та ф'ючерсних операцій для визначення ринкової ціни на природний газ через прозорий механізм її формування; (2015 р.).

1.5. Лібералізація електроенергетичного ринку, шляхом переходу від моделі єдиного покупця до моделі прямих договорів між постачальниками та споживачами електричної енергії та балансуючого ринку (доопрацювання [Закону України "Про засади функціонування ринку електричної енергії України"](#), у т. ч. до вимог Третього енергетичного пакета, та його впровадження).

2. Поетапна ліквідація перехресного субсидіювання та вирівнювання цін на природний газ та електричну енергію

2.1. Поступова ліквідація перехресного субсидіювання (багаторівневої тарифної системи) шляхом встановлення цін та тарифів для всіх споживачів, включаючи населення, на економічно обґрунтованому рівні та одночасне здійснення переходу до адресних дотацій соціально-вразливим верствам населення (протягом 2015 - 2017 років). Введення мораторію на надання нових пільгових цін та тарифів для окремих галузей промисловості та споживачів електричної енергії та газу на рівні закону.

Приведення відпускних цін на газ власного видобутку для державних газовидобувних компаній до економічно обґрунтованого рівня з покриттям необхідних інвестиційних витрат.

3. Забезпечення прозорості енергетичних ринків та підвищення їх ефективності

3.1. Гарантування на рівні закону незалежного статусу регулятора у сфері енергетики відповідно до вимог Третього енергетичного пакета з метою забезпечення належного рівня прозорості на монопольних ринках та ефективного нагляду за дотриманням конкуренції; (4 кв. 2014 р.).

3.2. Впровадження стандартів Ініціативи щодо прозорості видобувних галузей (EITI), законодавче закріплення вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності видобувних компаній виключно за міжнародними стандартами; (МСФЗ).

3.3. Впровадження сучасних європейських стандартів корпоративного управління державними енергетичними компаніями у відповідності до рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку; (протягом 2015 - 16 рр.).

3.4. Проведення інвентаризації договорів про спільну діяльність в нафтогазовидобувній галузі за участі державних компаній та здійснення комплексного аудиту використання державними та приватними нафтогазовидобувними підприємствами виданих спеціальних дозволів на користування надрами з метою анулювання тих спецдозволів, за якими не виконуються у повній мірі зобов'язання в частині виконання програми робіт. (1 - 2 кв. 2015 р.) Продаж відкликаних спецдозволів на відкритих аукціонах;

3.5. Законодавче зниження кворуму проведення загальних зборів акціонерних товариств до 50 % + 1 акція; (4 кв. 2014 р.).

Законодавче відкриття структури тарифів на природний газ, електроенергію, теплову енергію, їх транспортування.

4. Приведення податкового навантаження на нафтогазовидобувну галузь у відповідність до кращої світової практики

4.1. Встановлення рівної для підприємств всіх форм власності плати за користування надрами під час видобутку газу на економічно обґрунтованому рівні, який забезпечить рентабельність діяльності галузі. Гарантування стабільності та незмінності фіскального режиму для галузі видобування вуглеводнів задля залучення значних довгострокових іноземних інвестицій згідно з [Податковим кодексом України](#).

Впровадження диференційної системи ставок плати за користування надрами для створення сприятливих умов видобутку вуглеводнів на виснажених родовищах, низькодебітних свердловинах і родовищах зі складними умовами розробки (на глибинах від 3,000 до 5,000 метрів), що дозволить розробляти комерційно непривабливі за існуючих умов поклади; (4 кв. 2014 р.).

5. Удосконалення законодавства та регуляторного середовища для залучення приватних інвестицій в енергетичну галузь

5.1. Створення привабливого та зрозумілого для міжнародного інвестора базового законодавства, що передбачає (4 кв. 2014 р.):

5.1.1. кодифікацію нормативно-правової бази у сфері надрокористування шляхом прийняття оновленої редакції [Кодексу про надра](#), яка поєднає у собі удосконалені норми [законів "Про нафту і газ"](#), ["Про газ \(метан\) вугільних родовищ"](#), ["Про державну геологічну службу"](#), [Гірничий закон України](#), а також врегулювання на рівні закону порядку надання спеціальних дозволів та проведення аукціонів з їх продажу;

5.1.2. закріплення на рівні закону вичерпного переліку причин призупинення дії або анулювання спецдозволів, а також першочергового права розвідника корисних копалин на їх видобуток;

5.1.3. спрощення умов надання земельних ділянок для проведення пошукових та геологорозвідувальних робіт, облаштування та розробки родовищ, прокладання трубопроводних та електричних мереж;

5.1.4. підвищення прозорості принципу розрахунку початкової вартості спецдозволів, зокрема впровадження диференційованого підходу залежно від цільового призначення робіт (розвідка чи видобуток), ступеня достовірності геологічних матеріалів (ресурси чи

запаси) і виду покладів залежно від складності видобутку (традиційні чи нетрадиційні методи);

5.1.5. врахування особливостей розробки та видобутку нетрадиційних вуглеводневих покладів;

5.1.6. скасування преференції на отримання спецдозволів для підприємств з державною часткою;

5.1.7. виключення вимог щодо обов'язковості для надкористувачів проведення моніторингу та наукового супроводження виконання особливих умов користування надрами;

5.1.8. запровадження спрощеного онлайн доступу до державної геоінформації в обсязі та цифровій якості, необхідній для вияву комерційної зацікавленості приватних надкористувачів;

5.1.9. удосконалення механізму державно-приватного партнерства в межах спільної діяльності та/або угод про розподіл продукції.

5.2. Перехід до стимулюючого тарифоутворення в сфері транспортування та розподілу природного газу, передачі та постачання електричної енергії, а також транспортування і поставки теплової енергії; (2015 - 16 рр.)

5.3. Забезпечення нормативно-правової бази для виконання інвестиційних програм у ядерно-енергетичній галузі з метою розвитку існуючих та створення нових елементів ядерно-паливного циклу в рамках дотримання міжнародного законодавства у ядерній сфері. Підвищення безпеки ядерних реакторів, продовження термінів їх експлуатації, будівництва реакторів нового покоління, будівництва сховища відпрацьованого ядерного палива, перетворення об'єкту "Укриття" на екологічно безпечну систему. (починаючи з 2015 р.)

6. Реформа вугільної галузі

6.1. Приватизація усіх вугледобувних підприємств відповідно до [Закону України "Про особливості приватизації вугледобувних підприємств"](#); (протягом 2015 - 2016 рр.).

6.2. Ліквідація/консервація усіх шахт, які не вдалося приватизувати; (протягом 2015 - 2019 рр.).

6.3. Реалізація [Концепції створення системи соціальної підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації \(консервації\)](#). Протягом п'яти років, щорічне збільшення обсягів державної підтримки на охорону праці, захист навколишнього середовища, реструктуризацію вугільної галузі та соціальну підтримку працівників, що вивільняються, в межах, встановлених в пп. 6.4.2 цього розділу; (4 кв. 2015 р.).

6.4. Оптимізація державної підтримки вугільної галузі з метою проведення ефективної реструктуризації галузі (ліквідація та консервація шахт), забезпечення самоокупності видобутку вугілля та скорочення до 2020 р. державної підтримки до мінімального обсягу

(тільки для цілей водовідливу та захисту навколишнього середовища) шляхом розробки відповідного Закону України, що передбачає наступні принципи: (2 кв. 2015 р.).

6.4.1. заборону державної підтримки для модернізації/технічного переоснащення шахт, будівництва нових шахт, та шахт, переданих в оренду та концесію;

6.4.2. фіксацію щорічного загального обсягу державної підтримки вугільної галузі на п'ять років в розмірі, що не перевищує поточний рівень державної підтримки вугільних шахт, які знаходяться на контрольованій Україною території, передбачаючи щорічне зменшення (не менше ніж на 20 %) видатків на видобування вугілля та одночасне збільшення (не менше ніж на 20 %) обсягу видатків на охорону праці, захист навколишнього середовища, реструктуризацію вугільної галузі та соціальну підтримку працівників, що вивільнюються;

6.4.3. починаючи з 2021 р., заборона всіх видів державної підтримки вугільної галузі, окрім державної підтримки для цілей водовідливу та захисту навколишнього середовища.

6.5. Лібералізація вугільного ринку: (2 кв. 2015 р.).

6.5.1. впровадження біржової форми торгівлі вугіллям (електронні торги) з метою переходу до ринкового ціноутворення на енергетичне вугілля.

6.5.2. перехід на прямі договори продажу вугілля, ліквідація ДП "Вугілля України".

7. Диверсифікація джерел постачання імпортованих первинних джерел енергії та палива для атомних електростанцій

7.1. Збільшення імпорту газу з ЄС шляхом розширення технічних можливостей постачання за напрямом європейського газотранспортного коридору "Північ-Південь";

7.2. Диверсифікація постачальників палива для атомних електростанцій і послуг на окремих стадіях ядерно-паливного циклу;

7.3. Поступове введення в дію вимоги про те, що річний обсяг імпорту природного газу, нафти/нафтопродуктів та вугілля в Україну з одного джерела не може перевищувати 30 %.

8. Стимулювання енергоефективності для скорочення енергоємності ВВП

8.1. Прийняття Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року.

8.2. Прийняття Закону про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, що імплементує вимоги Директив ЄС щодо енергоефективності.

8.3. Стимулювання залучення інвестицій в модернізацію об'єктів у сфері теплопостачання, створення виробничих потужностей з комбінованого виробництва тепла та електроенергії, інших об'єктів з виробництва тепла з відновлювальних джерел енергії.

8.4. Перегляд існуючого законодавства щодо стимулювання виробництва електроенергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел, реформа системи зелених тарифів та їх балансування (зменшення необґрунтовано завищених тарифів, підвищення недостатніх тарифів, перегляд місцевої складової у відповідність до вимог СОТ); (1 кв. 2015 р.).

8.5. Удосконалення законодавства в частині стимулювання ширшого використання біометану (біогазу, що доведений до діючих стандартів на природний газ) в якості альтернативного джерела вуглеводнів та забезпечення недискримінаційного доступу до газотранспортної інфраструктури виробників біометану з метою його транспортування, розподілу та постачання споживачам.

8.6. Створення сприятливих законодавчих умов для реалізації проектів, спрямованих на скорочення або заміщення споживання газу (шляхом тарифної політики, скорочення бюрократичних процедур тощо).

XIII. ІНФРАСТРУКТУРА ТА ТРАНСПОРТ

Ми забезпечимо розвиток конкуренції на транспорті, недискримінаційний доступ нових суб'єктів на ринок, в тому числі справедливий доступ до об'єктів транспортної інфраструктури; запровадимо ефективне управління державними активами транспортної інфраструктури; підвищимо безпеку на транспорті, що матиме наслідком зменшення смертності на дорогах.

1. Залізничний транспорт

1.1. Утворення публічного акціонерного товариства "Українська залізниця" як холдингової компанії, виділення дочірніх ефективних вертикально-інтегрованих компаній за видами діяльності на принципах прозорості, ліквідації перехресного субсидіювання між видами діяльності, реалізація непрофільних активів Укрзалізниці; (2015 рік).

1.2. Розмежування господарських функцій і функцій державного управління (господарські функції передаються до Публічного акціонерного товариства "Українська залізниця", 100 % акцій якого закріплені в державній власності, а функції державного управління - відповідним органам державної виконавчої влади); (2015 рік).

1.3. Створення Національної комісії з регулювання транспорту. Поступова ліквідація перехресного субсидіювання між вантажними та пасажирськими перевезеннями та впровадження механізмів компенсації збитків перевізникам від здійснення пасажирських перевезень за тарифами, які є нижчими, ніж економічно обґрунтовані; (1 кв. 2015 року).

1.4. Прийняття нового закону про залізничний транспорт, що буде передбачати збереження монополії держави відносно володіння об'єктами інфраструктури залізничного транспорту (полотно та пов'язані з ним об'єкти, об'єкти, що забезпечують безпеку та виконання диспетчерських функцій тощо) та локомотивами, створення конкурентного ринку перевізників, забезпечення рівного доступу всіх суб'єктів господарювання до об'єктів інфраструктури та тяги для здійснення вантажних перевезень; (1 кв. 2015).

2. Морські порти та річковий транспорт

2.1. Залучення приватних інвестицій для розвитку стратегічних об'єктів портової інфраструктури на умовах, визначених [Законом України "Про морські порти"](#). Захист інтересів інвесторів.

2.2. Приватизація цілісних майнових комплексів, що забезпечує стивідорну діяльність в морських портах, відповідно до [Закона України "Про морські порти"](#).

2.3. Прийняття базового закону "Про внутрішній річний транспорт" для встановлення загальних правил здійснення перевезень внутрішніми водами, управління портовою інфраструктурою, порядку доступу до неї, порядку здійснення комерційної діяльності в річних портах, підходів до закріплення об'єктів портової інфраструктури в державній власності або їх приватизації. Забезпечення збереження державної власності на стратегічні об'єкти портової інфраструктури, зокрема причали та інші гідротехнічні споруди; (3 кв. 2015 р.).

3. Експлуатація доріг

3.1. Передача доріг місцевого значення до сфери управління обласних державних адміністрацій з одночасною передачею джерел фінансових ресурсів, необхідних для виконання відповідних функцій; (2015 р.)

3.2. Розмежування функцій замовника та виконавця будівництва, ремонту та утримання доріг шляхом створення на базі ВАТ "ДАК "Автомобільні дороги України" регіональних компаній та їх подальшої приватизації. Створення конкурентно-сприятливого середовища в дорожній галузі для реалізації проектів державно-приватного партнерства; (2015 р.).

3.3. Включення до контрактів на будівництво автомобільних доріг обов'язкової умови про взяття підрядником зобов'язань із забезпечення гарантійного терміну служби елементів автомобільної дороги з обов'язком оприлюднення відповідних умов контрактів, про підтримку після введення в експлуатацію та відповідальність за невиконання цих положень;

3.4. Запровадження контрактів на експлуатаційне утримання автодоріг тривалого строку дії (5 - 7 років). Забезпечення їх новою системою кількісних показників для оцінки результатів роботи підрядника, що корелює з рівнем безпеки та споживчими якостями автодоріг;

3.5. Здійснення з боку держави ефективного контролю за дотриманням норм вагового навантаження для доріг загального користування і місцевих доріг, в тому числі із застосуванням систем автоматизованого контролю та введенням сезонних обмежень;

3.6. Впровадження європейських стандартів будівництва, ремонту та утримання доріг із використанням конкурентоздатних та перспективних вітчизняних матеріалів та технологій. Перехід на планово-попереджувальну стратегію утримання автодоріг;

3.7. Вдосконалення системи оплати за проїзд по дорогам великовагового транспорту (повна маса 12 т і вище) та визначення механізмів спрямування залучених коштів на утримання, ремонт і будівництво доріг; (2015 рік).

4. Організація та безпека дорожнього руху

4.1. Перегляд діючих програм з підвищення безпеки дорожнього руху та прийняття скоординованого плану дій на 5 років з забезпечення безпеки дорожнього руху; (2015 I кв.).

4.2. Внесення змін до [Закону України "Про дорожній рух"](#) з визначенням системи управління безпекою дорожнього руху; (2015 I кв.).

4.3. Прийняття законодавчої бази та запровадження системи автоматичної фіксації порушень [правил дорожнього руху](#).

4.4. Надання муніципальним органам права фіксації та притягнення до відповідальності за дрібні порушення [правил дорожнього руху](#) в населених пунктах, в тому числі правил паркування, права стягувати штрафи за такі порушення до місцевих бюджетів.

4.5. Приведення нормативних актів, що регулюють розміщення реклами, у відповідність до європейських вимог з безпеки дорожнього руху.

4.6. Встановити чіткий розмір відповідальності за кожне порушення [правил дорожнього руху](#), скасувавши визначення в законодавстві такої відповідальності у вигляді "вилки" штрафів.

5. Розвиток міського транспорту

5.1. Передача на муніципальний рівень повноваження з встановлення методик розрахунку тарифів на перевезення в межах відповідної адміністративної одиниці.

5.2. Створення пріоритетів у використанні вулично-дорожньої мережі населених пунктів з населенням 50 тис. + для забезпечення належного функціонування громадського транспорту.

6. Авіаційний транспорт

6.1. Створення умов для підписання угоди з ЄС про єдиний повітряний простір.

6.2. Призначення перевізників на повітряні маршрути на підставі прозорих тендерних умов.

XIV. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН КОМУНАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

Ми забезпечимо можливість самостійного прийняття рішень власниками багатоквартирних будинків стосовно всіх питань управління будинком, залучення кредитних ресурсів та модернізацію будинків, можливість контролю якості комунальних послуг; створимо умови для розвитку конкурентного ринку надання послуг з управління житловими будинками; забезпечимо комерційний облік споживання населенням комунальних ресурсів; створимо умови для модернізації комунальної інфраструктури; забезпечимо прозорість інформації про зміни тарифів для споживачів.

1. Надання власникам житла механізмів для ефективного управління та забезпечення житла якісними послугами

1.1. Вдосконалення діяльності об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, в тому числі шляхом запровадження обов'язковості рішень ОСББ для всіх власників у будинках, де створено ОСББ, запровадження справедливого порядку визначення голосів, які належать кожному співвласнику, чіткого закріплення відповідальності власників відносно один одного, ОСББ та третіх осіб; (1 кв. 2015).

1.2. Створення законодавчої бази для прийняття рішень загальними зборами в багатоквартирних будинках, де власники не об'єдналися в ОСББ, надання можливості отримання власниками квартир в будинку інформації з реєстру про належність квартир в таких будинках іншим власникам; *(1 кв. 2015).*

1.3. Надання власникам житла у багатоквартирних будинках права самостійно обирати форму отримання послуг від природних монополістів з водопостачання, водовідведення, теплопостачання - або шляхом укладання прямих договорів з власниками квартир або через управителів житла; *(4 кв. 2015).*

2. Запровадження ринкових умов господарювання надавачів послуг з управління житлом

2.1. Усунення регуляторних бар'єрів для створення ринку управління житлом, запровадження вільних цін на послуги з управління житлом; *(1 кв. 2015).*

2.2. Встановлення на рівні закону правил роботи, обов'язків та відповідальності надавачів послуг з управління житлом; *(1 кв. 2015).*

3. Запровадження оплати за фактично спожиті природний газ, теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання шляхом запровадження 100 % комерційного обліку (до 2017 року)

4. Забезпечення сталого функціонування та розвитку комунальних систем централізованого водопостачання, водовідведення та теплопостачання та прозорості ціноутворення у цих сферах для споживачів

4.1. Вдосконалення механізмів тарифного та ліцензійного регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері комунальних послуг, у тому числі через механізми стимулюючого ціноутворення та ціноутворення за методом встановлення норми доходу, з метою забезпечення стабільності умов господарювання протягом середньострокового періоду, фінансування модернізації комунальної інфраструктури та скорочення неефективних операційних витрат підприємств; *(2016 рік).*

4.2. Запобігання неконтрольованому відключенню об'єктів від систем централізованого теплопостачання шляхом запровадження в схемах теплопостачання населених пунктів механізму, відповідно до якого органи місцевого самоврядування визначають територію, в межах якої може діяти тільки конкретна система теплопостачання (централізована чи автономна/індивідуальна) (окрім новобудов). Встановлення чіткої відповідальності споживачів за самовільне користування тепловою енергією та від'єднання/відключення від теплових мереж/внутрішньобудинкових систем централізованого опалення.

5. Встановлення вимог публічності обговорення членами відповідних громад планів щодо зміни схем теплопостачання

5.1. Створення умов для розвитку конкуренції на ринку виробництва тепла, в тому числі шляхом визначення порядку сплати вартості будівництва та/або реконструкції теплових мереж для приєднання нового об'єкту генерації теплової енергії до теплових мереж; *(2015 рік).*

5.2. Відмова від втручання на державному рівні в господарську діяльність підприємств теплопостачання, водопостачання та водовідведення, в тому числі скасування рахунків зі спеціальним режимом використання за умови стабілізації розрахунків за енергоносіями.

5.3. Оприлюднення органом, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг, та органами місцевого самоврядування інформації про обґрунтування зміни тарифів та їх складових для споживачів на відповідних територіях діяльності ліцензіатів.

6. Збільшення частки утилізації твердих побутових відходів, їх максимального повторного залучення у господарський оборот як вторинних ресурсів

6.1. Надання повноважень органам місцевого самоврядування на встановлення тарифів на послуги з перероблення та захоронення побутових відходів; *(1 кв. 2015).*

6.2. Запровадження принципу "поповної відповідальності виробника товарів в тарі та упаковці" за утилізацію відходів тари та упаковки відповідно до вимог Директив ЄС та створення прозорого механізму фінансування виробниками товарів в тарі та упаковці утилізації тари та упаковки; *(протягом 2015 року).*

6.3. Забезпечення дотримання вимог Директив ЄС про полігони відходів в системі ціноутворення на захоронення відходів.

7. Підвищення енергетичної безпеки держави за рахунок енергоефективності, енергоощадності та розвитку альтернативної енергетики в житлово-комунальній сфері

7.1. Прийняття Закону про енергетичну ефективність будівель, що реалізує вимоги Директив ЄС щодо енергетичних характеристик будівель, в тому числі в частині встановлення мінімальних вимог до енергетичної ефективності будівель, будівництва будівель з майже нульовим рівнем споживання енергії, запровадження механізмів енергетичної сертифікації будівель, визначення принципів державної підтримки заходів з енергоефективності; *(1 кв. 2015).*

7.2. Створення механізму державної підтримки заходів з енергоефективності в житлових будинках та бюджетній сфері, в тому числі через спрямування на енергоефективність зекономлених коштів державного бюджету внаслідок зменшення споживання газу за рахунок здійснених інвестицій в енергоефективні заходи (револьверний механізм); *(протягом 2015 року).*

7.3. Залучення приватних інвестицій в підвищення енергетичної ефективності об'єктів державної та комунальної власності (школи, вузи, лікарні тощо), в тому числі створення правових підстав для розвитку механізмів енергосервісного підряду в бюджетній сфері, встановлення можливості укладання довгострокових договорів на продаж тепла, що вироблено з альтернативних джерел, для бюджетних установ; *(2 кв. 2015 року).*

7.4. Надання органам місцевого самоврядування повноважень встановлювати ціни на теплову енергію, що вироблена із альтернативних джерел енергії (до певного обсягу виробництва), здійснення ліцензування суб'єктів виробництва теплової енергії із альтернативних джерел енергії місцевими державними адміністраціями (до певного

обсягу виробництва). Залишення за національною комісією, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг, повноважень з ліцензування виробників теплової енергії з альтернативних джерел та встановлення цін на таку енергію (вище певного обсягу виробництва); (2 кв. 2015 року).

XV. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА РЕФОРМА

Ми забезпечимо належний соціальний захист, створимо умови для підвищення якості та доступності освіти, збереження та примноження культурної спадщини.

1. Гарантування соціального захисту

Протягом 2015 року

1.1. Створення системи соціального захисту, за допомогою якої громадяни не будуть зобов'язані додавати до своїх заяв та звернень, у т. ч. в органи соціального захисту, будь-які довідки та погодження - всю необхідну інформацію держава буде отримувати самостійно за рахунок обміну даними між різними органами влади. Водночас буде передбачено відповідальність заявника за подачу завідомо неправдивих даних, що можуть призвести до прийняття неправомірного рішення на користь заявника;

1.2. Оптимізація системи соціального страхування в Україні з метою забезпечення незалежності, прозорості та публічності в діяльності фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, зокрема, шляхом:

1.2.1. затвердження бюджетів фондів соціального страхування Верховною Радою України разом із Державним бюджетом України;

1.2.2. реорганізації та об'єднання фондів соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань та тимчасової втрати працездатності разом із запровадженням системи загальнообов'язкового державного медичного страхування;

1.2.3. розвитку системи недержавного соціального страхування;

1.2.4. скасування видатків невластивих соціальному страхуванню, істотного зменшення видатків на адміністрування діяльності фондів;

1.2.5. посилення контролю за витратами фондів з боку держави та представників громадянського суспільства через відкрите формування Наглядових рад цих структур, а також шляхом внесення змін до [Закону України "Про здійснення державних закупівель"](#) та законів України про соціальне страхування з метою обов'язкового використання процедур, визначених законодавством про державні закупівлі, при придбанні товарів, робіт чи послуг за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування, застосування до цих закупівель порядку контролю ефективності витрачання коштів, встановленого у сфері державних закупівель.

1.3. Запровадження обов'язкового загального державного медичного страхування як складової системи соціального страхування;

Протягом 2015 року

1.4. Встановлення єдиних принципів нарахування пенсій в Україні. Поетапне запровадження накопичувального рівня пенсійної системи. Розвиток недержавного пенсійного страхування. Розробка нової редакції [Закону "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#);

1.5. Зниження єдиного соціального внеску. Розширення охоплення соціальним страхуванням усього зайнятого населення. Поетапний перерозподіл розміру сплати єдиного соціального внеску між роботодавцем і найманим працівником;

1.6. Створення сучасної і справедливої системи адресного надання пільг і компенсацій в Україні, запровадження системи аудиту соціальних виплат. Посилення соціального захисту малозабезпечених верств населення та унеможливлення отримання соціальних пільг заможними;

1.7. Остаточне скасування системи пільг та привілеїв для усіх посадовців. Ніхто не матиме жодних пільг у зв'язку зі своєю посадою;

1.8. Розрахунок та запровадження соціальних стандартів за всіма видами соціальних послуг, що надаються державою. Перехід на фінансування соціальних послуг відповідно до затверджених державних соціальних стандартів;

1.9. Розвиток мережі неприбуткових установ, які покривають потреби соціально-незахищених верств населення щодо надання соціальних послуг. Передбачити відповідні механізми та їх фінансування. Широке залучення недержавних установ та організацій до системи надання соціальних послуг;

1.10. Створення належної системи соціального захисту учасників АТО та вимушених переселенців.

2. Якісна освіта. Сучасна наука та інновації

Протягом 2015 року

2.1. Якісна освіта і справедливий доступ до неї:

2.1.1. Ухвалення нового [Закону "Про освіту"](#) з метою підвищення якості української освіти та забезпечення рівних можливостей доступу до якісної освіти кожної дитини, незалежно від фізичних можливостей, соціального статусу та місця проживання родини;

2.1.2. В умовах ощадливого використання бюджетних коштів - недопущення зменшення рівня оплати праці педагогічних працівників. Зміна системи оплати праці педагогів із поступовим запровадженням стимулюючих доплат і кар'єрного просування для вчителів, які підтвердили свій професійний рівень під час незалежної атестації;

2.1.3. Децентралізація управління освітою. Поширення зовнішнього оцінювання і моніторингу якості освіти на різних рівнях освіти. Запровадження державно-приватного партнерства для розвитку навчальних закладів різних організаційно-правових форм;

2.1.4. Переорієнтація освіти на формування необхідних для життя ключових компетентностей, для цього - оновлення стандартів освіти, поступовий перехід до 12-річного терміну здобуття середньої освіти з реалізацією профільного навчання.

Підсилення вивчення англійської мови на всіх рівнях освіти. Участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти;

2.1.5. Збільшення охоплення дітей дошкільною освітою, зокрема через доступ до послуг піклування, родинного виховання, розширення спроможності дитячих садків всіх форм власності, доступності їх послуг;

2.1.6. Створення системи виховання відповідальних громадян із патріотичним і гуманістичним світоглядом в рамках дошкільної, шкільної та позашкільної освіти. Запровадження здоров'язберігаючих технологій в освіті;

2.1.7. Поступове охоплення широкосмуговим Інтернетом усіх навчальних закладів України. Створення на базі сільських шкіл соціально-культурних центрів місцевих громад;

2.1.8. Утвердження на основі ухваленого [Закону "Про вищу освіту"](#) реальної університетської автономії, підзвітності за результати роботи, розвиток наукових досліджень, забезпечення справедливого прозорого вступу та викорінення хабарництва у вищих навчальних закладах. Внесення змін до [Бюджетного кодексу](#) в частині забезпечення автономних прав ВНЗ з використання зароблених ними коштів та грантів. Запровадження принципу "гроші ходять за студентом", зокрема при розподілі державного замовлення. Удосконалення мережі вищих навчальних закладів;

2.1.9. Розвиток професійної освіти. Залучення роботодавців до всіх ланок організації освітнього процесу. Ухвалення Закону "Про професійну освіту". Розроблення Національної системи кваліфікацій. Підтримка освіти дорослих для розширення життєвих можливостей громадян та підвищення їх мобільності на ринку праці;

Протягом 2015 року

2.2. Сучасна наука та інновації:

2.2.1. Ухвалення нового [Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність"](#);

2.2.2. Формування прозорої та об'єктивної системи державної атестації наукових установ, приведення базового бюджетного фінансування державних наукових установ у відповідність до результатів державної атестації, формування центрів компетенції за пріоритетними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень, запровадження механізмів фінансової підтримки їх розвитку на тривалий період;

2.2.3. Створення на базі Державного фонду фундаментальних досліджень Національного наукового фонду для грантового фінансування фундаментальних досліджень та для грантової підтримки прикладних наукових досліджень і розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки;

2.2.4. Пріоритетна підтримка прикладних досліджень і розробок, орієнтованих на підвищення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України, зняття заборони на затвердження нових державних цільових наукових і науково-технічних програм;

2.2.5. Запровадження ефективного механізму розвитку наукової матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів та наукових установ, звільнення від оподаткування

коштів грантів на виконання наукових та науково-дослідних робіт й розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень;

2.2.6. Стимулювання наукової та інноваційної діяльності молоді, надання науковим установам права перетворювати частину площ на відомче житло для молодих науковців;

2.2.7. Зближення університетської та академічної науки, підтримка спільних комплексних наукових проєктів за участі виконавців від академічного та університетського секторів;

2.2.8. Вхід України до Європейського дослідницького простору, набуття статусу асоційованого члена Рамкової програми ЄС "Горизонт 2020", створення умов для довгострокового (понад рік) стажування українських учених за кордоном, підтримка наукової присутності України у Антарктиді;

2.2.9. Створення сучасної інноваційної системи для забезпечення неперервного зв'язку в ланцюжку від дослідної лабораторії й до виробництва, що включатиме технологічні та наукові парки, венчурні фонди, мережі трансферу технологій тощо. Запровадження механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері;

2.2.10. Захист інтелектуальної власності як необхідна передумова успішної комерціалізації наукових розробок, здійснення політики "нульової толерантності" щодо плагіату в науці;

Протягом 2015 року

2.3. Культурний простір, інформаційна політика та національна пам'ять:

2.3.1. Приведення основних завдань та функцій Міністерства культури у відповідність з європейськими практиками і принципами. З огляду на це, реформування його структури;

2.3.2. Законодавче оформлення Стратегії культурної політики України, дія якої буде спрямована на встановлення міжсекторальної взаємодії в гуманітарній та економічній сферах. Узгодження Стратегії культурної політики України з іншими стратегіями та програмними документами загальнонаціонального рівня;

2.3.3. Прийняття спеціального закону, яким буде підтримано творення і поширення українського культурного продукту - музики, кіно, книг, теле- і радіопрограм. Головними інструментами підтримки національного культурного продукту стануть податкові стимули його виробникам та розповсюджувачам, закладам культури; механізм доповнюючого державного фінансування; заохочення приватних інвестицій; встановлення квот для національного культурного продукту на радіо, телебаченні, в кінопрокаті та на ринку книжкової продукції. Створення Національного Фонду культури з рівним та прозорим доступом для державних та недержавних інституцій культури;

2.3.4. Захист національного інформаційного простору. Повноцінний запуск суспільного телебачення та радіо. Проведення роздержавлення друкованих ЗМІ державної та комунальної форм власності. Посилення відповідальності за перешкоджання журналістської діяльності, у тому числі фотокореспондентів та операторів. Ліквідація комісії з питань захисту суспільної моралі як державної інституції. Забезпечення прозорості та демонополізації медіавласності. Встановлення законодавчої заборони компаніям, зареєстрованим в офшорних зонах, на володіння українськими ЗМІ. Створення

мережі іномовлення з метою формування позитивного іміджу України, інформування про міжнародне співробітництво, успіхи реформ, інвестиційні та туристичні можливості тощо.

2.3.5. Оптимізація, модернізація, комп'ютеризація та охоплення широкосмуговим Інтернетом мережі бібліотек, книжкові фонди яких будуть належним чином оновлені, а приміщення зможуть використовуватися для проведення культурно-мистецьких заходів;

2.3.6. Переведення в цифровий формат і відкриття для загального доступу в Інтернеті книг і документів, що містяться в бібліотеках і архівах. Для здійснення цієї роботи буде залучено необхідні кошти, техніку та фахівців;

2.3.7. Заохочення державою читання, книговидання і книгорозповсюдження, в т. ч. шляхом створення розгалуженої мережі книжкової торгівлі та збереження податкових пільг книговидавничій галузі. Розробка програми підтримки читання;

2.3.8. Створення механізму державної підтримки інноваційної діяльності музеїв усіх форм власності, які стимулюватимуть знайомство мільйонів українців та іноземних туристів з українською культурою, а також слугуватимуть центрами підготовки фахівців для подальшого розвитку музейної справи. Залучення приватних інвестицій до розвитку інфраструктури державних і комунальних музеїв;

2.3.9. Забезпечення належного фінансування українських культурних центрів за кордоном, підтримка просування українського культурного продукту за кордоном;

2.3.10. Скасування застарілої системи відзнак і звань в галузі культури;

2.3.11. Гарантування державою повної свободи використання будь-якої мови в приватному житті і міжлюдських взаєминах, і водночас забезпечення неухильного використання української мови як єдиної державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Право українців на доступ до освіти, культури, отримання послуг українською мовою буде надійно захищено. Водночас буде посилено стимулювання й контроль вивчення іноземних мов, у першу чергу мов країн - членів ЄС;

2.3.12. Налагодження національного діалогу задля засудження та унеможливлення у майбутньому репресій, репресивних методів та тоталітарних практик в управлінні країною. Обов'язкове забезпечення участі громадськості у національному діалозі;

2.3.13. Забезпечення загального доступу до архівних документів, у т. ч. архівів репресивних органів СРСР;

2.3.14. Культивування пам'яті про опір тоталітаризму, визвольну боротьбу та рух за дотримання прав людини, визнання на державному рівні осіб та організацій, що боролися за незалежність України та дотримання прав людини, а також - засудження тоталітарного комуністичного режиму. Заборона комуністичної, нацистської, фашистської, антиукраїнської пропаганди у будь-яких проявах. Завершення декомунізації усіх сфер суспільного життя.

XVI. РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Ми забезпечимо якісну і доступну медицину для громадян

1. Структурна реорганізація системи медичного обслуговування, для чого необхідно:

- 1.1. Створити Центр реформ в системі охорони здоров'я, максимально залучити до його функціонування представників громадянського суспільства;
- 1.2. Стимулювати розвиток первинної медико-санітарної допомоги: лікарі повинні мати відповідний рівень професійних знань та досвід, отримати прозорі механізми фінансової мотивації;
- 1.3. Забезпечити реалізацію принципу вільного вибору пацієнтами лікаря та створити рівні права для медичних закладів усіх форм власності, розвивати лікарське самоврядування;
- 1.4. Реорганізувати структуру Міністерства охорони здоров'я відповідно до європейських норм та принципів. Позбавити відомство невластивих йому функцій (закупівлі, утримання медичних та освітніх закладів тощо);
- 1.5. Забезпечити держзамовлення на підготовку фахівців у медичні галузі.

2. Якісна та доступна медицина

- 2.1. Інвентаризація і паспортизація медичних закладів, створення реєстрів: медичних працівників, медичних закладів, медичних препаратів з референтними цінами, медичного обладнання з референтними цінами, медичних протоколів. запровадження ліцензування медичної діяльності;
- 2.2. Створення єдиного простору медичних закладів всіх форм власності та підпорядкування. Розвиток телемедицини та охоплення широкосмуговим Інтернетом усіх медичних закладів. Запровадження єдиного інформаційного простору для збору, обробки та прогнозування клінічних та фінансових даних, створення єдиного реєстру пацієнтів та їх медичних даних;
- 2.3. Запровадження для обов'язкового використання клінічні протоколи з переліком послуг та розмежуванням рівнів. Запровадження розрахунку вартості послуг;
- 2.4. Здійснення переходу на фінансування на основі подушного нормативу виконання послуг та пролікованого випадку на засадах DRG (diagnosis-related group, клініко-споріднені групи) та заздалегідь встановлених тарифів у межах запланованих обсягів. Розробка національного класифікатора DRG;
- 2.5. Запровадження інтегрованої медичної допомоги, сприяння добровільній інтеграції закладів у лікарсько-госпітальні об'єднання з можливістю подальшої спеціалізації лікарень-учасниць корпорації (медико-соціальні заклади, хоспіси і т. д.);
- 2.6. Самоврядування та автономність медичних закладів шляхом надання статусу неприбуткових підприємств закладам охорони здоров'я через прийняття рішення відповідними органами місцевого самоврядування та затвердження нових статутів, укладення договорів на медичне обслуговування;
- 2.7. Створення умов для вільного доступу постачальників усіх форм власності на ринок гарантованих державою медичних послуг. Запровадження спільних рамкових вимог та

умов до постачальників всіх форм власності. Створення умов для закупівлі органами місцевої влади послуг у приватних постачальників всіх форм власності;

2.8. Поетапне запровадження обов'язкового державного соціального медичного страхування (єдиний канал постачання медичних послуг) та розвиток добровільного страхування;

2.9. Затвердження військової медичної доктрини.

3. Формування системи забезпечення і підтримки якості медичної допомоги передбачає:

3.1. Забезпечення розробки та прийняття у відповідності до міжнародних вимог та запровадження стандартів медичної допомоги (клінічних протоколів) на основі науково обґрунтованої медичної практики (доказової медицини), забезпечення їх систематичного перегляду;

3.2. Запровадження системи контролю якості медичної допомоги для закладів охорони здоров'я. Залучення громадських організацій (об'єднань споживачів, пацієнтів, професійних (фахових) медичних організацій, медичних працівників) до оцінки якості медичної допомоги. Створення Асоціації для контролю за впровадженням та дотриманням клінічних протоколів та захисту прав пацієнтів.

4. Здійснення раціональної фармацевтичної політики на макро- та мікрорівні, для чого необхідно:

4.1. Переглянути національне законодавство щодо забезпечення фізичної та економічної доступності основних лікарських засобів;

4.2. Переглянути [Національний перелік основних життєво важливих лікарських засобів та виробів медичного призначення](#) з включенням до його складу доведено ефективних та безпечних препаратів. Національний перелік використовувати як базовий в рамках програми державних гарантій забезпечення населення медичною допомогою, при розробці стандартів, протоколів лікування, клінічних керівництв. На основі Національного переліку розробити та запровадити формулярну систему медикаментозного забезпечення як організаційний та економічний інструмент постачання і використання ефективних лікарських засобів;

4.3. Забезпечити професійну підготовку керівників органів та закладів охорони здоров'я в сфері менеджменту у відповідності до сучасних вимог;

4.4. Заборонити рекламу лікарських засобів;

4.5. Реформувати систему державних закупівель лікарських засобів, відповідно до європейських норм та принципів, що включає електронізацію закупівель, прямі закупівлі вакцин та лікарських засобів безпосередньо у виробника та інші методи. Визначити 2015 рік транзитним роком для здійснення реформи закупівель вакцин та лікарських засобів за кошти Державного бюджету України та провести закупівлі ліків та вакцин через міжнародні агенції: ВООЗ та ЮНІСЕФ із залученням фахівців USAID.

5. Здоровий спосіб життя та громадське здоров'я

5.1. Забезпечення пріоритетності оздоровлення, фізичної культури. Популяризація здорового способу життя, культури здоров'я, ранньої діагностики хвороб. Заборона реклами тютюнових виробів та алкогольних напоїв;

5.2. Використання інструменту соціальної реклами в засобах масової інформації для популяризації здорового способу життя;

5.3. Створення належної інфраструктури для занять фізкультурою і спортом через податкове стимулювання бізнесу та розвиток державно-приватного партнерства;

5.4. Стимулювання розвитку екобезпечних технологій та посилення просвітницької діяльності серед населення щодо вимог екологічних норм і стандартів;

5.5. Розроблення та впровадження системи громадського здоров'я "Україна 80+", з метою збільшення тривалості життя громадян України.

XVII. РЕФОРМА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ІНШІ ГАЛУЗЕВІ ПОЛІТИКИ

Забезпечення реформи у сфері довкілля для здорової нації та сильної держави

1. Реформи у сфері управління та охорони довкілля

1.1. Реформувати систему управління сферою охорони довкілля, з метою перетворення її на інтегровану систему, яка здатна забезпечити реалізацію проєвропейських реформ та ліквідувати корупційні схеми у сфері управління та охорони довкілля. Координація роботи органів виконавчої влади профільного Міністерства, Державних агентств лісових, водних, земельних ресурсів, ДЕІ, та ін., які виконують функції чи завдання у сфері охорони довкілля, для гармонізації законодавства та ефективного моніторингу довкілля. Відновити державний орган у сфері управління заповідною справою;

1.2. Забезпечити поетапне приведення чинного законодавства до директив ЄС, впровадження яких є невід'ємною частиною виконання [Угоди про асоціацію України з ЄС \(додаток ХХХ до глави 6 "Навколишнє природне середовище" розділу V "Економічне і галузеве співробітництво"\)](#):

1.2.1. Розробити та запровадити процедуру оцінювання впливу на довкілля державних і приватних проєктів на навколишнє середовище у відповідності до Директиви 2011/92/ЄС та процедури про оцінку впливу планів та програм на навколишнє середовище у відповідності до Директиви N 2001/42/ЄС;

1.2.2. Створити прозорі механізми одержання документів дозвільного характеру у сфері охорони довкілля. Впровадити інтегрований дозвіл з регулювання забруднення довкілля (встановлення інтегрованої дозвільної системи) та механізми запобігання і контролю забруднень відповідно до вимог Директиви N 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень);

1.2.3. Реформувати систему державного нагляду (контролю) у сфері охорони довкілля з метою зменшення частоти проведення перевірок та підвищення їх ефективності, забезпечити принцип "якість перевірок", а не "кількість". Передбачити створення єдиного контролюючого органу у сфері довкілля та передати йому всі функції контролю у цій сфері, та врахування в його компетенції вимог Директиви N 2010/75/ЄС про промислові

викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень) та Директиви N 96/82/ЄС про контроль за загрозами значних небезпек, пов'язаних з небезпечними речовинами, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивою N 2003/105/ЄС та Регламентом (ЄС) N 1882/2003. Забезпечити контроль за підставами надання ліцензій та відповідності діяльності виданій ліцензії підприємствам у сфері поводження з небезпечними відходами на виконання вимог ЄС щодо управління відходами відповідно до Директиви N 2008/98/ЄС про відходи. (Підприємство може мати ліцензію, видавати документи про те, що забезпечує утилізацію/переробку небезпечних відходів, що не відповідає дійсності через відсутність виробничих потужностей та людських ресурсів, які і мають бути підставою видачі ліцензії);

1.2.4. Створити єдину уніфіковану електронну систему доступу до інформації про дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері довкілля (PRTR+) для органів влади та громадськості з метою надання доступу кожному громадянину до даної інформації та підвищення ефективності електронного врядування у сфері охорони довкілля. Система включатиме дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері охорони довкілля та надасть можливість подавати документи на отримання дозволів в електронній формі;

1.2.5. Розробити та запровадити модель управління водними ресурсами з врахуванням басейнового принципу управління та гідрографічного районування території;

1.2.6. Розробити систему контролю за ГМО на виконання Директиви N 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 року про вивільнення у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів та про скасування Директиви Ради N 90/220/ЄЕС зі змінами і доповненнями, внесеними Рішеннями N 2002/623/ЄС та N 2002/811/ЄС, Регламентами (ЄС) N 1829/2003 та (ЄС) N 1830/2003 та Директивою N 2008/27/ЄС;

1.2.7. Приведення у відповідність законодавства про охорону біорізноманіття на виконання Директиви N 2009/147/ЄС про захист диких птахів, Директиви N 92/43/ЄС про збереження природного середовища, існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами NN 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) N 1882/2003;

1.2.8. Встановлення системи оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів атмосферного повітря (створення інфраструктури для оцінки якості атмосферного повітря, моніторинг якості повітря, який відповідав би вимогам Директиви 2008/50/ЄС (зокрема кількість пунктів заміру, показники, які моніторяться та ін.) та закріпити її на законодавчому рівні), запровадження планів щодо якості атмосферного повітря для зон і агломерацій, де рівень забруднення перевищує граничну/цільову величину на виконання Директиви N 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;

1.2.9. Запровадження системи обліку викидів парникових газів та квот, що продаватимуться на національному рівні між заводами/промисловими комплексами в Україні, створення системи моніторингу, звітності, здійснення перевірок і належного впровадження, а також процедури консультацій з громадськістю. Директива N 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви N 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою N 2004/101/ЄС, Регламент (ЄС) N 842/2006 про певні фторовані парникові гази;

1.2.10. Забезпечення впровадження на законодавчому рівні п'ятиступеневої ієрархії поводження з відходами відповідно до Директиви 2008/98/ЄС про відходи та підготовка планів щодо управління відходами згідно із нею.

Гармонізація віднесення відходів до категорії небезпечних та їх класифікації відповідно до Європейського переліку відходів (List of waste).

Розробити і прийняти внесення змін до законодавства, пов'язаних з [Базельською конвенцією про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням](#) з метою контролю транскордонного переміщення небезпечних відходів.

Впровадження принципу "забруднювач платить" та розширеної відповідальності виробника, зокрема упаковки, що передбачає відповідальність виробника (первинного імпортера) за весь життєвий цикл продукції, включно з покладенням відповідальності (безпосередньої та/або фінансової) за поводження з відходами цієї продукції.

Б. РЕГЛАМЕНТ КОАЛІЦІЇ

1. Загальні положення

1.1. Порядок формування та організація діяльності Коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України VIII скликання визначаються [Конституцією України](#), [Регламентом Верховної Ради України](#) та Коаліційною Угодою.

1.2. Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України VIII скликання формується депутатськими фракціями, що уклали Коаліційну Угоду. Приєднання інших депутатських фракцій до Коаліції здійснюється за рішенням керівних органів Коаліції в порядку, визначеному Коаліційною Угодою. З огляду на принципові політичні розбіжності приєднання до Коаліції депутатської фракції політичної партії "Опозиційний блок" є неможливим.

1.3. До складу Коаліції не можуть входити народні депутати України, які, будучи народними депутатами України VII скликання, брали участь в ганебному злочинному голосуванні на пленарному засіданні Верховної Ради України 16 січня 2014 року, яке відбувалося з грубим порушенням [Конституції](#) та [Регламенту Верховної Ради України](#), за пакет диктаторських законів.

2. Зобов'язання Учасників Коаліції

2.1. Неухильно дотримуватися умов Коаліційної Угоди, діяти чесно, прозоро, в інтересах держави та суспільства;

2.2. Вживати всіх необхідних дій для реалізації реформ, визначених цією Коаліційною Угодою, включаючи прийняття законів, постанов та інших актів Верховної Ради України, внесення змін до [Конституції України](#) у разі необхідності;

2.3. Сприяти Прем'єр-міністрові України та членам Кабінету Міністрів України, які будуть призначені Верховною Радою України, у реалізації реформ, визначених цією Коаліційною Угодою;

2.4. Повністю та своєчасно виконувати рішення Коаліції.

3. Керівні органи Коаліції

3.1. Керівними органами Коаліції є: Загальні збори Коаліції; Рада Коаліції.

3.2. Загальні збори Коаліції:

3.2.1. Загальні збори є вищим керівним органом Коаліції.

3.2.2. Загальні збори Коаліції складаються з народних депутатів України, що входять до складу депутатських фракцій, які сформували Коаліцію. Загальні збори є правомочними, якщо в них беруть участь не менше двох третин народних депутатів, що входять до Коаліції, та більшість народних депутатів України від складу кожної фракції, які сформували Коаліцію.

3.2.3. Загальні збори Коаліції збираються не менше, ніж раз на одну парламентську сесію.

3.2.4. Загальні збори Коаліції можуть обговорювати та приймати рішення з будь-якого питання діяльності Коаліції.

3.2.5. До виключних повноважень Загальних зборів Коаліції належить:

внесення пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України;

прийняття рішення про внесення змін до Коаліційної Угоди;

прийняття рішення про припинення коаліції.

3.2.6. Збори Коаліції скликаються Радою Коаліції за її ініціативою або за ініціативою будь-якої фракції, що входять до складу Коаліції. У випадку, якщо Рада Коаліції не скликає Збори на вимогу фракції, така фракція має право скликати Збори самостійно.

3.2.7. Порядок денний Зборів Коаліції визначаються Радою Коаліції або депутатською фракцією, яка скликає Збори.

3.2.8. Рішення Загальних зборів Коаліції приймаються виключно на їх засіданнях. Рішення Загальних зборів Коаліції вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше двох третин народних депутатів, що входять до Коаліції, та більшість народних депутатів України від складу кожної фракції, які сформували Коаліцію.

3.2.9. Рішення Загальних зборів Коаліції формалізуються у вигляді протоколів засідань Загальних зборів, які підписуються головами депутатських фракцій, що сформували Коаліцію, або уповноваженими представниками фракцій.

3.3. Рада Коаліції:

3.3.1. До складу Ради Коаліції входять по три представники депутатських фракцій, що сформували Коаліцію. Одним з представників депутатської фракції в Раді Коаліції є голова цієї фракції.

3.3.2. Формою роботи Ради Коаліції є засідання. У засіданнях Ради Коаліції можуть брати участь Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, а також інші запрошені особи з правом дорадчого голосу.

3.3.3. Рішення Ради Коаліції приймаються консенсусом всіх фракцій, що сформували Коаліцію, причому кожна депутатська фракція має один голос при голосуванні.

3.3.4. Засідання Ради Коаліції відбуваються у разі необхідності, а в період проведення сесій Верховної Ради України - не рідше одного разу на пленарний тиждень. Рада Коаліції зобов'язана зібрати засідання на письмову вимогу будь-кого з голів депутатських фракцій, що сформували Коаліцію.

3.3.5. Рада Коаліції приймає обов'язкові до виконання рішення з усіх питань діяльності коаліції, крім тих, що віднесені до виключної компетенції Загальних зборів Коаліції.

3.3.6. Рада Коаліції зокрема:

здійснює оперативну координацію діяльності Коаліції;

виробляє спільну позицію Коаліції з питань формування порядку денного сесій та порядків денних пленарних засідань Верховної Ради;

виробляє спільну позицію Коаліції з питань розробки, внесення та підтримки окремих законодавчих ініціатив;

здійснює попередню підготовку до розгляду питань Загальними зборами Коаліції, контроль за виконанням прийнятих Загальними зборами рішень;

скликає Загальні збори Коаліції.

3.4. Керівники депутатських фракцій - учасників Коаліції по чергово виконують обов'язки Координатора Коаліції. Черговість виконання повноважень Координатора Коаліції визначає Рада Коаліції.

3.4.1. Координатор Коаліції:

забезпечує організацію діяльності Коаліції;

головує на засіданнях Загальних зборів Коаліції, Ради Коаліції;

координує та спрямовує роботу Секретаріату Коаліції;

організує та контролює виконання рішень керівних органів Коаліції.

4. Секретаріат коаліції

4.1. Організаційно-технічне та інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності Коаліції покладається на Секретаріат Коаліції. Діяльність Секретаріату регламентується законодавством України, [Регламентом Верховної Ради України](#), Положенням про Секретаріат Коаліції, яке затверджується Радою Коаліції.

5. Принципи взаємодії між Коаліцією та Кабінетом Міністрів України

5.1. Положення Коаліційної Угоди є основою для Програми діяльності Кабінету Міністрів України.

Коаліція підтримуватиме парламентськими засобами реалізацію Програми діяльності Кабінету Міністрів України після її прийняття;

5.2. Коаліція формує Кабінет Міністрів України з урахуванням рівня кваліфікації та добросовісності кандидатів на посади членів Кабінету Міністрів України. Під час формування Кабінету Міністрів України не застосовується квотний принцип;

5.3. Члени Кабінету Міністрів України є відповідальними за втілення реформ, визначених Коаліційною Угодою. Діяльність члена Кабінету Міністрів України, яка суперечить вимогам Коаліційної угоди, матиме наслідком його політичну відповідальність, зокрема розгляд Верховною Радою питання про відставку такого члена Кабінету міністрів, ініційоване Коаліцією;

5.4. Кабінет Міністрів України бере участь в законодавчому процесі у порядку, який серед іншого має на меті забезпечення тісної взаємодії членів Кабінету міністрів та парламентських комітетів у законодавчому процесі.

5.5. Коаліція забезпечить пріоритетність розгляду Верховною Радою України законопроектів, спрямованих на виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та Плану заходів з її імплементації.

6. Принципи взаємодії між Коаліцією та парламентською опозицією

6.1. У відносинах з парламентською опозицією парламентська більшість, сформована відповідно до цієї Коаліційної Угоди, зобов'язується:

6.1.1. гарантувати неухильне дотримання законодавчої процедури, що дозволить народним депутатам від опозиції впливати на процес прийняття рішень відповідно до цієї процедури;

6.1.2. запровадити "День опозиції" - можливість пропонувати власний порядок денний один раз на пленарний тиждень;

6.1.3. гарантувати представникам опозиції право брати участь в роботі парламентських комітетів на засадах пропорційного представництва;

6.1.4. гарантувати участь представників парламентської опозиції в міжпарламентських делегаціях на засадах пропорційного представництва.

7. Припинення Коаліції

7.1. Коаліція припиняється у разі:

7.1.1. припинення повноважень Верховної Ради відповідного скликання;

7.1.2. зменшення чисельного складу Коаліції до кількості народних депутатів, меншої ніж визначено [Конституцією України](#);

7.1.3. прийняття Коаліцією рішення про припинення своєї діяльності.

7.2. Зміни у складі Коаліції, у тому числі у зв'язку з виходом із неї однієї чи кількох депутатських фракцій, якщо при цьому кількісний склад коаліції не стає меншим, ніж визначено [Конституцією України](#), не є підставою для припинення діяльності Коаліції.

8. Дія Коаліційної Угоди

8.1. Ця Коаліційна Угода набуває чинності з моменту підписання її учасниками та діє до моменту припинення Коаліції.

Політична партія "Народний фронт"

" _____ "

Партія "Блок Петра Порошенка"

" _____ "

Політична партія "Об'єднання "Самопоміч"

" _____ "

Радикальна партія Олега Ляшка

" _____ "

Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"

" _____ "